

**UNIVERZA NA PRIMORSKEM
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

DIPLOMSKA NALOGA

KLARA PETRIČ KLANČAR

KOPER 2016

**UNIVERZA NA PRIMORSKEM
PEDAGOŠKA FAKULTETA**
Visokošolski strokovni študijski program
prve stopnje Predšolska vzgoja

Diplomska naloga
SEDEMLETNI OTROK IN MARIONETA
Klara Petrič Klančar

Koper 2016

Mentorica:
doc. Jelena Sitar Cvetko

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so mi v tem času stali ob strani in mi na kakršen koli način pomagali pri mojem pisanju in sestavljanju diplomske naloge. Kljub zdravstvenim težavam in vsem ostalim zapletom mi je družina stala ob strani, zato se za vso pomoč zahvaljujem očetu Viljemu in mami Karmen, babici Magdaleni, sestrama Karin in Sonji ter bratcu Gregorju, ker so ves čas verjeli vame ter me opominjali in spodbujali k pisanju diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi moji najboljši zvesti prijateljici Martini Jensterle, ki je verjela vame, mi pomagala z nasveti in smernicami ter mi vlivala moči za pisanje.

Prav tako se zahvaljujem svoji mentorici profesorici Jeleni Sitar Cvetko za vso potrpljenje in voljo, da ni obupala nad tem, da bom diplomsko nalogo uspešno dokončala.

Seveda pa gre posebna zahvala mojemu življenjskemu sopotniku in možu Luku ter sinu Kevinu, ki popestrita vsak moj dan in sta smisel mojega življenja.

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Klara Petrič Klančar, študentka visokošolskega strokovnega študijskega programa prve stopnje Predšolska vzgoja

izjavljam,

da je diplomska naloga z naslovom Sedemletni otrok in marioneta

- rezultat lastnega raziskovalnega dela,
- so rezultati korektno navedeni in
- nisem kršila pravic intelektualne lastnine drugih.

Podpis:

V Kopru, dne 21.10.2016

POVZETEK

V diplomski nalogi Sedemletni otrok in marioneta je opisano, kako na zabaven in neprisiljen način otroku pri sedmih letih približati preprosto marioneto ter kako lahko s pomočjo le-te izvajamo dejavnosti, ki spodbujajo otrokov celosten razvoj.

V projektu je sodelovalo osem otrok: trije dečki in pet deklic. Vsi otroci obiskujejo prvi razred devetletne osnovne šole Maksima Gasparija v Begunjah in so stari od 6 do 7 let. Zastavila sem štiri hipoteze, ki sem jih s pomočjo devetih srečanj želela potrditi ali ovreči: 1. Ali je preprosta marioneta za sedemletne otroke, kot je splošno razširjeno mnenje, res pretežka za vodenje in izdelavo ter ali so jo sposobni upravljati? 2. Ali bodo sposobni ustvarjati in izdelati gledališke komponente, kot so lutka, scena, scenarij in predstava? 3. Ali bodo otroci skozi kreativni proces usvojili gledališke vrline, kot sta vživljanje v marioneto ter njena animacija? 4. Ali bodo otroci usklajeno delovali v timu?

V teoretičnem delu obravnavamo področja otrokovega razvoja, torej telesni, gibalni, kognitivni, čustveni in socialni razvoj, ter njihovo medsebojno povezanost. Lutkovno gledališče je namreč umetnost, kjer lahko združimo različne dejavnosti in tako spodbujamo otrokov razvoj na vseh omenjenih področjih. V nadaljevanju se posvečamo igri ter njeni vlogi pri otrokovem celostnem razvoju. Sledi tudi več opredelitev vrst iger, najpomembnejša za to diplomsko nalogo pa je simbolna igra, s pomočjo katere lahko razvijamo otrokov celosti razvoj. Pomemben del simbolne igre sta dramska in sociodramska igra. Sledi tudi razlikovanje profesionalnega lutkovnega dela z lutko od otroške lutkovne igre. V teoretičnem delu predstavljamo tudi pet komponent lutkovnega gledališča: lutke in scena, govor lutke, animiranje lutke, gledališki list ter predstava, o njih pa bomo podrobneje govorili v praktičnem delu naloge. Preučili smo lutko kot pomemben dejavnik v otrokovem življenju že od prvih začetkov igre s prsti pa vse do lutk izdelanih z različnimi tehnikami in materiali do same marionete. Lutka je tudi uporaben pripomoček v učnem procesu lahko kot učno sredstvo, ki otroku pomaga pri učenju ali pa kot dobro motivacijsko sredstvo pri obravnavanju učne snovi. Za konec smo bolj podrobno predstavili samo sestavo prave marionete, saj je le ta sredstvo okrog katerega se odvijajo vse dejavnosti v empiričnem delu diplomske naloge. Zapisali smo tudi nekaj izvorov samega imena marioneta preko različnih avtorjev.

V empiričnem delu je opisana izbira teme skupaj s cilji in hipotezami. Sledijo tudi povzetki srečanj ter opisi izvedenih srečanj. Pod vsakim opisom izvedenega srečanja so tudi razprave z rezultati uresničenih ciljev in evalvacije. Vsako srečanje se povezuje z marioneto. Hipoteze pa so opredeljene v sklepnih ugotovitvah, ki jim sledijo zaključne misli.

Ključne besede: marioneta, gledališče, ustvarjalnost, igra, simbolna igra, delo v timu.

ABSTRACT

In graduation Seven year old child and a marionette graduation thesis it is described, how to approach a simple marionette, on fun and loose way, to child at the age of seven and how to perform activities with this marionette, which encourage child's integrated development. In the project cooperated eight children: three boys and five girls. All of the children went to first class of nine – year primary school Osnovna šola Maksima Gasparija in Begunje and are six to seven years old. We have placed four hypothesis, which, through this nine activities, we wanted to validate or manage?: 1. Is it a simple marionette for seven years old children as common popularity thinking really too difficult to lead and if children are able to made it by themselves. 2. Are children going to be able to verminate and make theatre components such as a puppet, scene, scenario and performance. 3. Are children, through creative process, going to adopt theatre virtues such as, empathy in marionette and marionettes animation. 4. Are children going to work in synchronized team.

In theoretical part we are discussing domains of child's development, therefore physical, motion, cognitive and social development, and their interacted connection.

Puppet theatre is namely an art, where we can connect different activities and so we can stimulate child's development on all the above mentioned domains.

In continuation we are focusing on a play and her role at child's integrated development. There are also several types of games, but the most important game for this graduation thesis is symbolic play, whith which we can develop child's integrated development.

Two important parts of a symbolic play are drama and socio - drama plays. There is also a difference between professional puppet work and children's puppet play.

In theoretical part we are representing five components of puppet theatre: puppets and scene, puppets speech, puppets animation, theatre paper and a performance, but we will specify them in the practical part of the graduation thesis.

We have studied a puppet as an important factor in child's life since the early beginnings of the finger game all until the puppets made with different techniques and materials to the marionette herself.

The puppet is also a useful requisite in learning process and it can be used as teaching tool, which helps a child at learning and it can also be a device at dealing with learning material.

At the end we have introduced more detailed the design of the real marionette, because the marionette is the tool around which all the activities in the empirical part of the graduation thesis are happening.

We have also written some of the sources of the name marionette through different authors.

In the empirical part there is the description of the chosen theme with goals and hypothesis. There are also scripts and descriptions of the meetings.

Under every description of the meetings there are also discussions with results of the achieved goals, together with evaluation.

Every meeting connects with the marionette. The hypothesis are defined in epilogue statements, which are followed with the ending thoughts.

Key Words: marionette, theatre, creativity, play, symbol play, working as a team.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
2	IGRA.....	2
	2.1 Kaj je igra.....	2
	2.2 Vrste igre.....	2
3	OTROŠKA IGRA NA ODRU.....	4
4	IGRAJMO SE GLEDALIŠČE.....	6
5	UPORABA LUTKE V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU V VRTCU IN ŠOLI.....	7
	5.1. Lutka na nitkah – marioneta.....	8
	5.2. Sestava marionete.....	8
6	EMPIRIČNI DEL.....	9
	6.1 Utemeljitev izbire teme.....	9
	6.2 Cilji in hipoteze.....	10
	6.3 Načrt izvedbe:.....	11
	6.4 Izvedbe srečanj ter razprave in evalvacije.....	12
	6.4.1 Srečanje.....	12
	6.4.2 Srečanje.....	14
	6.4.3 Srečanje.....	15
	6.4.4 Srečanje.....	17
	6.4.5 Srečanje.....	20
	6.4.6 Srečanje.....	23
	6.4.7 Srečanje.....	25
	6.4.8 Srečanje.....	28
7	SKLEPNE UGOTOVITVE.....	30
8	ZAKLJUČNE MISLI.....	32
9	VIRI IN LITERATURA.....	33

1 UVOD

Ko otrok dopolni šest let, se zanj začne novo obdobje. To je vstop v prvi razred osnovne šole. A že v vrtcu se vzgojitelji trudijo pripraviti dejavnosti, ki spodbujajo otrokov celosten razvoj. To dosežejo s pomočjo Kurikuluma za vrtce, nacionalnega dokumenta, ki vsebuje programe s cilji in vsebinami, ki so ustrezna podlaga za otrokov celostni razvoj. Tako lahko vzgojitelj poskrbi, da se otrok razvija telesno, gibalno, kognitivno, čustveno in socialno. Kot je navedeno v Kurikulumu za vrtce: »V Kurikulumu za vrtce so prepoznavna tako temeljna načela in cilji predšolske vzgoje kot tudi spoznanja, da otrok dojema in razume svet celostno, da se razvija in uči v aktivni povezavi s svojim socialnim in fizičnim okoljem, da v vrtcu v interakciji z vrstniki in odraslimi razvija lastno družabnost in individualnost« (Kurikulum, 1999, str. 8). Vsa kurikularna področja (gibanje, jezik, umetnost, družba, narava in matematika) pa so v medsebojni soodvisnosti. Ko želi vzgojitelj delati na otrokovem telesnem področju, so le-te dejavnosti povezane s spremembami v otrokovem gibalnem razvoju. Poleg tega pa se otrok tudi kognitivno razvija (ko sklepa, razvija spomin ...), kar pomeni spremembe tudi v čustvenem razvoju (doživljanje, izražanje in uravnavanje čustev), kar pa se odraža v otrokovem odzivu na okolje (temperament, njegove osebne značilnosti). Kot je zapisala Joca Zurc: »Razvoj je celota prepletanj vseh petih razvojnih področij in je pomemben, da posameznik prehaja iz nižje v višjo razvojno fazo« (Zurc, 2008, str. 17). To predstavlja otrokov celosten razvoj. Ne glede na to, katero področje želimo razvijati in katera orodja pri tem uporabimo, vedno vzporedno spodbujamo še dejavnosti z drugega področja. Vse to najlažje počnemo skozi igro.

2 IGRA

2.1 Kaj je igra

Beseda Igra ima v Slovarju slovenskega knjižnega jezika več pomenov. Lahko gre za otroško skupinsko dejavnost, ki služi razvedrilu ali zabavi. Lahko gre za športno navadno skupinsko dejavnost, ki je organizirana po določenih pravilih. Ali pa gre za literarno delo v obliki dialogov, manjše umetniške vrednosti (Slovar slovenskega knjižnega jezika). Seveda pa ima igra veliko razlag. Mnogi jo delijo v različne skupine in podskupine, ki jih opredelijo glede na starostne mejnike. Igra je predvsem zelo pomembna dejavnost v zgodnjem otroštvu. Kot pravi Helena Korošec: »Igra je spontana dejavnost, ki ni značilna le za otroke. Igro pa vodijo naša notranja motivacija, elementi pretvarjanja (»kot da«), pozitivni občutki (uživanje v igri) ter fleksibilnost (variacije v obliki in vsebini)« (Helena Korošec, *Lutka in socialni odnosi v vrtcu*, doktorska dispozicija, 2015; 41–42). Igra je torej dejavnost, pri kateri je pomemben proces, ki je lahko tudi brez rezultata. Za izzive v igri pa je potrebno raziskovanje, ki ga v šoli ali vrtcu vodijo učitelji/vzgojitelji. Tako vodena igra lahko pripomore k temu, da se bo otrok učil iz svoje trenutne stopnje znanja in spretnosti. Igro lahko označimo kot odličen medij za učenje. Kot navaja avtorica Korošec: »Je pa tudi izrednega pomena za otrokov uspeh tako v šoli kot življenju nasploh. Pri tej vrsti igre sta najbolj pomembna interakcija (torej da sta v oblikovanje igre vključena vsaj dva udeleženca) ter verbalna komunikacija (prisotna verbalna komunikacija, ki je vezana na vsebino in potek igre)« (Helena Korošec, 2015, *Lutka in socialni odnosi v vrtcu*, doktorska dispozicija, str. 54–55).

2.2 Vrste igre

Igre lahko delimo na različne načine. Lahko jih delimo glede na socialno udeležbo. Te kriterije je izdelal M. Parten (1932; v Smith 2010). Mednje spadajo igra brez udeležbe, opazovalna igra, samostojna igra, vzporedna igra, asociativna igra in sodelovalna igra (Helena Korošec, 2015, *Lutka in socialni odnosi v vrtcu*, doktorska dispozicija, str. 45–47). Igre pa lahko delimo tudi glede na vsebino. Tu se kot prva oblika igre omenja funkcijska igra. Po Piagetu in Smilanskem gre za najnižjo spoznavno stopnjo, ki vključuje ponavljajoče se mišične gibe. Naslednja je konstrukcijska igra, kjer gre po Piagetu in Smilanskem za drugo spoznavno raven igre, ki vključuje rabo predmetov in materialov, s katerimi otrok nekaj ustvari. Tretja stopnja

je simbolna igra, ki je po Piagetu in Smilanskem spoznavna stopnja igre in vključuje namišljene ljudi ali situacije. Ima tudi več poimenovanj, kot so domišljajska igra, dramska igra ali igra pretvarjanja (E. Papila, S. Wendkos Olds, R. Duskin Feldman, 2003, *Otrokov svet*, str. 265–266). Zadnja stopnja je igra s pravili (pri tej je potrebno sodelovanje, ki od otroka zahteva, da prepozna pravila, jih sprejema in se jim podreja). Kot pišeta Marjanovič Umek in Zupančičeva, je ta vrsta igre najpogostejša med osnovnošolskimi otroki in odraslimi (Marjanovič Umek, Zupančič, 2006, *Psihologija otroške igre*, str. 50).

V diplomski nalogi bodo uporabljeni elementi gledališke vzgoje, zato je potrebno поблиžje pogledati tako imenovano simbolno igro, ki vsebuje prvine, ki so pomembne za dramsko in sociodramsko igro. S. Smilansky in L. Shefatya (1990 v Marjanovič, Umek, Zupančič, 2006, *Psihologija otroške igre*, str. 48-49) opisujeta kar šest prvin, ki so pomembne za to vrsto igre:

1. Imitativna igra vlog: otroci povzemajo različne vloge in jih predstavljajo v obliki dejavnosti in/ali verbalizacije.
2. Pretvarjanje, vezano na igrače: z dejavnostjo ali besedami naredijo igrače in/ali materiale, ki niso posnetki, ter predmete, ki jih potrebujejo v igri.
3. Verbalno pretvarjanje v igri, ki se nanaša na dejavnosti ali situacije: verbalni opisi ali izjave so zamenjane za dejavnosti ali situacije.
4. Vztrajanje v igri vlog: otrok nadaljuje z vlogo ali temo igre v časovni enoti, ki ni krajša od desetih minut.
5. Interakcije: najmanj dva igralca v interakciji.
6. Verbalna komunikacija: gre za verbalne interakcije, ki so v povezavi z igralno epizodo.

Zadnji dve stopnji sta vezani le na sociodramsko igro, torej simbolno igro, ki poteka v skupini.

Tudi drugi avtorji, na primer Fein, po Singer in Singer (1990; McCune-Nicolich 1981, prav tam), navajajo podobne kriterije.

1. Otrok se do neživih predmetov obnaša kot do živih (skrbi za medvedka).
2. Izvaja vsakdanje dejavnosti v odsotnosti potrebnih materialov (je iz praznega krožnika).
3. Izvaja dejavnosti, ki jih običajno izvaja nekdo drug (popravlja avto).
4. Dejanj ne izvede do njihovega običajnega konca (se poslovijo, vendar ne odide).
5. Predmet je nadomeščen z drugim (vrečka nadomešča psa).
6. Otrokov čustveno in instrumentalno vedenje izraža namišljenost dejavnosti.

Če tako simbolno igro povežemo z otrokovim razvojem, se v ozadju simbolne igre odvijajo različni psihični procesi: čustveni in socialni razvoj, torej emocionalni procesi (kot na primer vživljanje v vlogo jokajoče mame), simbolna funkcija (pretvarjanje), domišljija, ustvarjalnost in splošni otrokov kognitivni razvoj (spremembe v našem mišljenju – bolj izdelani in kompleksni mentalni procesi). Če povzamemo, je za simbolno igro značilno, da otrok skozi njo izraža tisto, kar ga obkroža ali se okoli njega dogaja. Potrebna je tako za odrasle kot otroke, je del našega življenja ter je vedno povezana z okoljem, materiali ali kontekstom, v katerem se odvija.

Del simbolne igre sta tudi dramska in sociodramska igra. Za dramsko igro gre, ko se otrok pretvarja, da je nekdo drug, ko pa se mu pri tem pridruži vsaj eden ali več otrok, gre že za sociodramsko igro. Otroci se v sociodramski igri dogovorijo o vsebini igre in vsaka dejavnost, ki jo otrok izvede, ima svoje logično nadaljevanje v naslednji dejavnosti. Tako lutka v predstavi dobi značaje v igri, dejavnosti otrok pa se močno povežejo. Otrokove dejavnosti so tako podrejene igranju vsebine in vlogi, ki jo prevzame (Eljkonjin, 1981 v Korošec H., 2015, doktorska dispozicija, str. 56–57). Poudariti pa moramo, da gre pri igri z lutko za posredno komunikacijo, saj otrok preko lutke komunicira z občinstvom. Tako lutka postavi pred sebe. Kot ugotavljata Korošec in Majaron: »otrok mora lutko postaviti pred sebe ter vanjo usmeriti vso energijo. Tako lahko tudi zadržan otrok preko lutke komunicira, saj mu le-ta služi kot ščit« (Korošec, Majaron, 2002, *Lutka iz vrtca v šolo*, str. 36). Otroci se preko sociodramske igre povežejo, saj sklepanje prijateljstev v predšolskem obdobju ustvarja dragocen kontekst za učenje in preizkušanje ključnih spretnosti za otrokov socialni, kognitivni in emocionalni razvoj. Preko načrtanih dejavnosti bom otroke preizkusila, ali lahko pri sedmih letih funkcionirajo kot skupina, se med seboj dogovarjajo ter sklepajo kompromise.

3 OTROŠKA IGRA NA ODRU

Učitelj oziroma vzgojitelj lahko zelo napačno razume otroško gledališče. Otrok namreč ni profesionalni lutkar, temveč se na odru z lutko le igra. Obstajajo zelo velike razlike med otrokom, ki animira lutko na odru, in profesionalnem lutkarjem. Otroška igra in igra profesionalnega lutkarja se bistveno ločita v cilju, procesu, vsebini in namenu. Te razlike je Helena Korošec v svoji doktorski dispoziciji *Lutka in socialni odnosi v vrtcu* ločila med seboj v naslednji tabeli (Misailović, 1991, v Korošec, 2015, *Lutka in socialni odnosi v vrtcu*, str. 65).

Tabela 1: Razlike med igralcem na odru ter otrokom v igri pretvarjanja (povzeto po Korošec, 2015, str. 65-67)

Otrok	Igralec
Po naravi se bolj zaveda sebe kot objekta posnemanja.	Bolj se zaveda lika, ki ga predstavlja.
Igra se iz nagonke želje po igri.	Igra se iz želje po igralski vlogi.
Posnemanje objekta.	Ustvarjanje in oživljanje objekta.
Zadovoljiti sebe.	Zadovoljiti igralce.
Zavest o osebnem stanju osebnem uživanju v igri.	Igralčeva igra se razvija disciplinirano in sistematsko. Prilagaja se estetskim merilom.
Dramske in dramatizirane igre se odvijajo bolj spontano, tudi kadar razvijajo smisel za lepa in estetska doživetja. Prilagodi se bolj psihološkimi in pedagoškimi merilom kot pa estetskim.	Razvoj vloge je naprej usmerjen in naučen.
Razvoj igre je do neke mere zamišljen, nastop pa je improviziran.	Režiser igralcu narekuje kam, od kod, kako, itd.
Vodja dramskih in dramatiziranih iger dopušča tudi otroško sanjarjenje.	Disciplinirano in sistematično usvajanje vloge.
Uživanje v lastni igri je pred zavestjo o kolektivni igri.	Razvita je zavest o kolektivni igri.
Otrok prikazuje to, kar zmore.	Igra igralca prikazuje kot to, kar predstavlja
V igri otrok odkriva svoj svet in poti, kako priti do tega sveta.	Igra popelje gledalca iz svojega sveta in ga popelje v imaginarni svet – vizijo dramatika, režiserja in igralca.
Igre so oblika dvosmerne komunikacije: z vrstniki in odraslimi.	Komunikacija igralca je večsmerna, večpomenska in je lahko neizčrpno polivalentna.

Otrok ne razmišlja o idealni interpretaciji.	Profesionalno obvladanje igralskih tehnik.
Otrok manj interpretira vlogo v igri, bolj pa svoje podzavestne in notranje sposobnosti.	Bolj interpretira vlogo kot sebe.
Dramske in dramatizirane igre so v svojem bistvu kolektivne igre, s pomočjo katerih otrok razvija svoje sposobnosti.	Igralec s svojimi sposobnostmi ustvarja za druge.

Če povzamemo, je simbolna igra spontana igra, ki nima pravil. Pri dramski igri pa mora otrok že slediti zastavljenim pravilom, čeprav še vedno ne gre za profesionalnega igralca v malem. Otroku naj napotki služijo le kot vodilo pri ustvarjalnem izražanju in ne kot prisila k učenju nekega strokovnega besedila ali vrhunski izvedbi predstave. Najpomembnejši mora biti ustvarjalni proces, kjer so ključni spontanost otrok, torej njihove ideje, ter medsebojni vrstniški odnosi.

4 IGRAJMO SE GLEDALIŠČE

Ker je v moji diplomski nalogi velik poudarek namenjen samemu procesu, bom otrokom ponudila možnost kreativnega izražanja. Sami bodo sestavili scenarij, ker pa pri sedmih letih še ne pišejo, bo ta scenarij sestavljen iz ključnih slik, ki bodo prikazovale ključne dogodke v njihovih igrah. Otroke bom zaradi lažjega dela in dogovarjanja razdelila v dve skupini. Tako bodo na koncu zaigrali predstavi pred občinstvom oziroma svojimi starši. Za ustvarjanje jim bom ponudila preproste materiale, iz katerih bodo izdelali lutke, rekvizite in sceno. To vse so elementi, ki so ključni za lutkovno gledališče. Za ustvarjanje gledališke predstave je prej potrebno pridobiti potrebna znanja. Ob oblikovanju predstave moramo upoštevati vse njene komponente. Prva komponenta so lutke in scena. Zelo je priporočljivo, da lutke, če je le mogoče, izdelamo sami, saj imajo tako večjo čustveno vrednost. Poleg tega se ujemajo s sceno, ki jo izdelamo. Scena in oder se morata ujemati z izbrano vrsto lutke. Za sceno je najbolj priporočljivo, da je izdelana iz lahkih materialov in po možnosti mobilna, tako da jo je mogoče zelo hitro postaviti in razstaviti. Druga pomembna prvina je govor lutke. Ta mora biti razločen, logičen, razumljiv ter govorjen v pravem tempu. Pomembna je višina glasu, saj lahko s previsokim ali prenizkim glasom govor

popačimo. Lutko je potrebno oživeti. Kot navajajo avtorji v priročniku *Izdelava lutke, lutka in lutkovna igra kot terapevtski in didaktični pripomoček*: »Bistvo animacije je oživiljanje določenega materiala ... Za samo oživiljanje lutke ter igro z njo je seveda potrebne (poleg vere v lutko, želje in vsaj nekaj talenta) predvsem veliko vaje« (Brezničar, Šušteršič, Vižintin, Oven, Petrovčič, 2014; *Izdelava lutke, lutka in lutkovna igra kot terapevtski in didaktični pripomoček*, str. 46). Tretja komponenta je animacija. Animator je človek, ki oživlja lutko, zato ji mora posvetiti veliko pozornosti in tako ustvariti stik s publiko. Pomembna pa je tudi glasbena in zvočna oprema, ki je v gledališču nepogrešljiva. Glasba naj se ujema s slogom uprizoritve. Ena manjših, a nepogrešljivih komponent (kot četrta), je gledališki list. Ta predstavi vse potrebne podatke, povezane s predstavo (Golub, Z., 2013, *Šolsko lutkovno gledališče z zbirko lutkovnih igranic*, str. 8–19).

Končni rezultat dela je predstava, ki je hkrati tudi peta gledališka komponenta. Zavedati pa se moramo, da le-ta ne sme biti naš glavni cilj. Pomemben je predvsem proces ter to, kaj vse otroci preko njega pridobijo. Otroci s pomočjo praktičnega dela spoznavajo osnove gledaliških izraznih sredstev, igralsko veščino ter širijo svoje znanje o lutkovnem gledališču.

Prav tako sproščeno preizkušajo in spoznavajo gledališka izrazna sredstva, torej lutke, sceno ter rekvizite. Skozi celoten proces razvijajo gledališko domišljijo, iznajdljivost, predstavnost in opazovalni čut, smisel za estetiko in etično presojo ter bogatijo notranje doživljanje in dožemanje. Tako preko vsega tega otroke kulturno in gledališko vzgajamo. Kot pravi Ahačič: »Kulturna vzgoja nam pomeni proces, ki se pri njem posameznik, otrok ali mladostnik posredno seznanja z raznimi oblikami umetniških izraznosti in se v njih tudi sam neposredno preizkuša; s tem si oblikuje osebni odnos do umetnosti, razvija svojo ustvarjalnost ter se tvorno vključuje v kulturno življenje« (Ahačič, 1977; *Gledališka vzgoja*, str. 5).

5 UPORABA LUTKE V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU V VRTCU IN ŠOLI

Ena najpomembnejših komponent lutkovnega gledališča je seveda lutka. V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je opisana kot majhna figura, ki predstavlja človeka, žival, za uprizarjanje igre. (SSKJ; 2014) Lahko postane otrokova najboljša prijateljica in zaveznica. Otrok se z lutko sreča že zelo zgodaj. Kot dojenček se najprej

igra s svojimi prsti, ki so njegove prve lutke. Lutke nato srečuje na vsakem koraku, če že ne doma, pa mnoge sreča v vrtcu in šoli. Pomembno je, da vzgojitelj že v zgodnjem otroštvu spodbuja igro z lutkovnimi elementi. Lutke lahko nastanejo že iz predmetov, ki otroka obkrožajo, ali delov njegovega telesa. Lutka pa se prenese tudi v prvi razred osnovne šole, kjer otroku pomaga pri integraciji v šolo, mu daje emocionalno podporo pri vstopu v novo okolje in ga motivira pri usvajanju novih vsebin. Kot je zapisano v priročniku *Preproste lutke*, »lutka močno vpliva na otroka na vseh učnih področjih in je izjemen pripomoček v vzgojno-izobraževalnem procesu. Z njeno pomočjo lahko spodbujamo gibalne sposobnosti, govor, komuniciranje z okoljem, predvsem pa domišljijo in ustvarjalnost, ki sta zelo pomembni za otrokov nadaljnji razvoj« (Zorc, 2010, *Preproste lutke*, str. 3).

Lutka je torej dobro motivacijsko sredstvo, ki otroka spodbuja k akciji, lahko pa je tudi njegov družabnik v osamljenih trenutkih. Tudi Koroščeva in Majaron pišeta, da je lutka sredstvo ustvarjalnega izražanja, hkrati pa spodbuda za otrokovo domišljijo. Z njo si lahko otrok pomaga pri učenju ter tako doseže učinkovitejše pomnjenje na vseh učnih področjih. Predvsem pa je veselje tako za učitelje kot za otroke, pa naj bo to pri učenju ali zabavi (Korošec in Majaron, 2002, *Lutka iz vrtca v šolo*, str. 31).

5.1 Lutka na nitkah – marioneta

Poznamo več vrst lutk: ročne, senčne, namizne itd. Za namene pričujoče diplomske naloge je pomembna marioneta. Marioneta je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika opisana kot lutka, ki se premika z nitmi, viseča lutka. Ena od razlag je tudi, da je njen izvor iz Italije, nastala pa naj bi v desetem stoletju v Benetkah na veliki praznik, imenovan Festa delle Marie. Uporabljala se je kot spomin na dogodek, ko so tržaški mladeniči ugrabili dvanajst deklet, vendar so jih prebivalci Benetk uspeli rešiti. Tako so vsako leto na ta dan skozi mesto nosili dvanajst lepo oblečenih Benečank, a se je skozi leta zaradi stroškov število deklet zmanjšalo. Tako so dekleta nadomestile lesene lutke, imenovane Marie di legno oz. »lesene Marije«, trgovci pa so pomanjšane kopije prodajali pod imenom marionete (Župančič Benčič, 2009; *O lutkama i lutkarstvu*, str. 95–97).

5.2 Sestava marionete

Lutke na nitkah oziroma tako imenovane marionete so tehnično najzahtevnejše med vsemi lutkami. Te lutke so realno najbolj podobne živim bitjem, saj so figure v

celoti z okončinami in sklepi. Lutkar mora marioneto znati uporabljati, saj ta razen tega, da hodi, tudi pleše, skače, leti itd. Za izdelavo takšne lutke morata tako profesionallec kot ljubitelj upoštevati težno materiala, občutek za logiko sklepnega premikanja in občutek za razmerje. Poseben izziv je njeno vodenje, saj se lutke ne drži neposredno v rokah, temveč se jo usmerja preko vodila, tako imenovanega križa, in različno dolgih niti. Bistvo teh lutk je, da se posamezni deli obešajo drug na drugega. Na žici oziroma niti visi glava, s katere visi trup, s strani sta obešeni roki, od spodaj pa nogi. Kot navaja Varl: »marioneta je sestavljena iz glave, trupa, okončin nog, gležnjev, rok, ramen, komolcev in zapestja«. (Varl, *Lutke na nitkah*; 1995, str. 4–7). Ko pa govorimo o marioneti za otroke, je le-ta prilagojena otrokovim tehničnim in animacijskim sposobnostim. Izdelamo jo lahko že iz preprostih materialov, izdelana pa mora biti tako, da je stabilna, kot v svoji knjigi navaja Golubova: »Lutka mora biti stabilna in umirjena. Lutkar mora biti zelo spreten, da jo oživi, zato z njimi igrajo le otroci iz tretje triade osnovne šole« (Golub, 2013, *Šolsko lutkovno gledališče z zbirko lutkovnih igrice*, str. 11). Sama menim, da bom lahko lutko prilagodila za mlajše otroke. Z malo pomoči odraslega jo bodo tako lahko izdelali že sedemletni otroci. Uporabila bom preproste materiale, marioneto pa bomo izdelali v preprostejši obliki – le glavo ter trup (blago) z rokami. Tako bo ta vrsta lutke ustrezala tudi otrokom iz prve triade osnovne šole.

6 EMPIRIČNI DEL

6.1 Utemeljitev izbire teme

Za pričujočo temo smo se odločili, ker nas lutke že od nekdaj zelo zanimajo. Odkar smo izdelali svojo prvo marioneto pri predmetu Lutkarstvo na PEF, smo vedeli, da so lutke tisto, s čimer se želimo ukvarjati še naprej v svojem življenju. Lutka za nas ne predstavlja pripomočka za igranje. Vsaka lutka, ki smo jo do sedaj izdelali, je bila narejena v navalu domišljije in adrenalina, ki sta v nas zbudila strast do lutk in igranja. Te izkušnje so za nas nekaj posebnega. Ker vemo, da se običajno v šolah marionetne lutkovne tehnike (tako izdelave kot animacije) učitelji redko poslužujejo zaradi mnenja, da je prezahtevna, smo se odločili, da to izpeljemo kot samostojen gledališki projekt z lutkami – marionetami za najmlajše. Zanima nas predvsem, ali je preprosta marioneta za otroke pri sedmem letu starosti res tako zahtevna. Ali so jo sposobni oživeti in animirati? Je ta vrsta lutke otrokom pri teh letih dovolj zanimiva? So sposobni v timu sestaviti zgodbo in jo uprizoriti pred občinstvom? Koliko sploh poznajo lutkovno

gledališče? Naš namen je otrokom skozi kreativni proces približati lutkovno gledališče, predvsem marionete, preko gledaliških dejavnosti pa spodbujati njihov celosten razvoj in domišljijo. V kreativnem procesu bomo izdelali marioneto, slikovni scenarij, rekvizite in sceno ter spodbudili otroke k sodelovanju in timske delu.

6.2 Cilji in hipoteze

V nalogi smo si zastavili različne cilje, ki se nanašajo na otrokov celostni razvoj, torej na vsa področja otrokovega razvoja: gibalni, telesni, kognitivni, socialni in čustveni. Te cilje bomo postopoma uresničevali v vseh osmih načrtovanih srečanjih.

Splošni cilji:

- razvijanje fine motorike otrok,
- pridobivanje spretnosti za reševanje problemov,
- spodbujanje spontanega besednega izražanja otrok,
- spodbujanje domišljije in ustvarjalnosti,
- uvajanje otrok v doživljanje umetnosti kot dela družbenega in kulturnega življenja,
- razvijanje sposobnosti izražanja skozi gib, jezik in dramo,
- spoznavanje, raziskovanje in eksperimentiranje z umetniškimi sredstvi – preprosto marioneto in njenimi izraznimi lastnostmi,
- spodbujanje splošne ustvarjalnosti pri pripravi, organizaciji in uporabi sredstev in prostora.

Cilji, ki nam služijo kot glavno vodilo pri izvajanjih srečanj:

- Otroci se seznanijo z marioneto, njeno sestavo ter njenim gibanjem.
- Otroci po svoji domišljiji izdelajo svojo marioneto ter preko nje krepijo prijateljske vezi.
- Otroci vodijo svojo marioneto ter preko nje komunicirajo, jo animirajo ter se vanjo vživljajo.
- Otroci spoznajo lutkovno gledališče in poklice: lutkar, režiser, tehnični mojster, scenski delavec.
- Otroci v timu izdelajo svoj slikovni scenarij, krepijo medsebojno sodelovanje ter se v skupini vživljajo v vsebino svoje predstave.
- Skupina se kreativno izraža skozi izdelovanje rekvizitov za svojo predstavo.
- Otroci spoznajo in izdelajo gledališki list.

- Otroci nastopajo pred občinstvom ter krepijo svojo samozavest.

Hipoteze, ki jih bomo tekom izvajanja potrdili ali ovrgli, so:

H1: Otroci bodo z minimalno pomočjo odraslega izdelali svojo preprosto marioneto.

H2: Otroci lahko skozi skupinski kreativni proces izdelajo in usvojijo gledališke komponente: lutka, scena, scenarij in predstava.

H3: Otroci lahko skozi skupinski kreativni proces usvojijo gledališke prvine: vživljanje v marioneto in njena animacija.

H4: Otroci pri sedmih letih ne bodo delovali kot usklajen tim.

6.3 Načrt izvedbe:

1. srečanje

Prvo srečanje bomo namenili predvsem druženju in spoznavanju skupine. Otroke želimo motivirati in pritegniti k delu v prihodnjih dneh. Na prvem srečanju bomo otrokom predstavili lutko – marioneto. Odigrali jim bomo kratek pogovor med dvema marionetama, tako da si bodo lahko ogledali, kako se premikata in kaj vse lahko počneta. Otrokom bomo omogočili konkreten stik z marioneto. Z otroki se bomo pogovorili tudi o temi prijateljstvo. Do naslednjic jim bomo naročili, naj si zamislijo svojega nenavadnega prijatelja (tako bomo napovedali temo tega projekta: prijateljstvo).

2. srečanje

Na drugem srečanju bomo izdelovali glavo in roke marionete. Na voljo jim bomo dali kroglice iz stiropora, pisemske razcepke in modelirno maso. Pri tem srečanju predvidevamo, da bodo otroci potrebovali veliko naše pomoči.

3. srečanje

To srečanje bomo namenili temu, da bodo otroci svojo marioneto dokončali. Za marioneto bomo izdelali še trup, roke in vodila ter jo sestavili. Pogovorili se bomo tudi o gledališču ter o osebah, ki v njem delujejo. Na koncu bodo otroci preizkusili svoje marionete.

4. srečanje

To srečanje bomo namenili temu, da bodo otroci svojim marionetam vdahnili karakter. Otroke bomo seznanili z improvizacijo in skupaj jo bomo preizkusili. Otroke bomo nato razdelili v dve skupini. Vsaka skupina bo dobila risalni list s šestimi praznimi

polji, v katere bodo narisali prizore iz improvizacije, ki jim bodo najbolj ostali v spominu. Tako bosta nastala dva scenarija.

5. srečanje

Na začetku srečanja se bomo pogovorili o tem, kaj je scena in kaj so rekviziti. Nato jim bomo ponudili stojalo, ki jim bo služilo kot ozadje, ki ga bodo sami narisali in dokončali. Ponudili jim bomo tudi različne materiale, kot so: karton, papir, koščki lesa, lepilo, škarje, barvice itd., da si naredijo vse potrebne rekvizite.

6. srečanje

Na tem srečanju bodo otroci preizkusili svoje marionete, sceno in rekvizite. S pomočjo scenarija bodo poskušali zaigrati svojo predstavo. Pogovorili se bomo še o gledališkem listu in vabilu. Nato bomo ponovno poskušali zaigrati predstavo.

7. srečanje

Na tem srečanju bo vsaka skupina zaigrala svojo predstavo drugi skupini. Nato se bomo pogovorili še o vstopnicah ter primernih oblačilih za predstavo.

8. srečanje

Na osmem srečanju bodo otroci pred občinstvom zaigrali svoji dve predstavi. Srečanje bo v celoti izpeljano kot v pravem lutkovnem gledališču.

9. srečanje

Srečanje bo namenjeno zabavi in igranju. Otroci bodo izrazili svoja mnenja o vseh srečanjih, po evalvaciji pa se bodo pogostili.

6.4 Izvedbe srečanj ter razprave in evalvacije

6.4.1 Srečanje

Na prvem srečanju sem se seznanila z imeni otrok ter jim razložila, kaj bomo počeli na srečanjih ter koliko srečanj bo. Med pogovorom sem jim predstavila kar nekaj novih besed, povezanih z lutkami in gledališčem. Otroke sem poskušala čim bolj motivirati za delo v prihodnjih dneh, zato sem jim za ta dan pripravila lutkovno predstavo z vsemi elementi, ki jih bodo spoznavali ter sami preizkušali na prihodnjih srečanjih. Pokazala sem jim marioneti modrega medvedka in miške, slikovni scenarij iz šestih slik ter primer scene in rekvizitov, s pomočjo katerih sem z lutkami zaigrala kratko predstavo z naslovom Luna. Po predstavi sem otroke spodbudila k razmišljanju in pogovoru, da so ugotovili, kaj je bila tema predstave. Ta je bila prijateljstvo. Nato smo se o tej temi skupaj pogovarjali. Poskušala sem ugotoviti, koga vse imajo otroci

lahko za prijatelja. Otroci so v glavnem naštevili ljudi, kot so sosedge, družinski člani, ljudje, ki jih lahko srečaš v parku, na tržnici in podobno. Skupaj smo ugotovili, da so lahko tudi živali naše prijateljice. Ker sem želela spodbuditi njihovo domišljijo, sem si za prijatelja izmislila zelenega Tipitopija, katerega so morali opisati. Otroke sem nato usmerila k individualnemu razmišljanju, in sicer tako, da sem jim naročila, naj zaprejo oči in si predstavljajo svojega prijatelja, a ta prijatelj mora ostati skrivnost.

Nato so si ogledali marioneti. Vsakemu od otrok sem dovolila, da je vodil eno od dveh marionet, jo preizkušal in se z njo seznanjal. Skupaj smo ugotavljali, v čem sta si marioneti podobni ter ugotavljali njune lastnosti.

Ko so se mi otroci predstavili, sem imela zelo dober občutek. Vsi so bili videti komunikativni in radovedni. Ko sem jim povedala nekaj izrazov, ki se navezujejo na gledališče, na primer scena, scenarij, marioneta, rekviziti in predstava, so z zanimanjem prisluhnili mojim razlagam. Nato sem jim zaigrala lutkovno predstavo, ki sem si jo sama izmislila za to priložnost. Otrokom je bila zelo všeč, saj so se med samo predstavo odzvali z navdušenimi vzkliki, komentarji, pripombami in smehom. Všeč jim je bil del, ko sta se marioneti prepirali. Po predstavi so si lahko pobliže ogledali sceno in rekvizite ter slikovni scenarij. Pri ugotavljanju teme so imeli otroci kar nekaj idej. Deček Md je menil, da je tema prepir. Deklica Kk pa, da je tema to, da se modri medvedek in miška pobotata. Z malo pomoči in napeljevanja je deček Mp ugotovil, da je tema prijateljstvo. Kot prijatelje so otroci najprej naštevili le ljudi, nato pa so vključili tudi svoje hišne ljubljence. Ker sem želela še bolj razburkati njihovo domišljijo, sem vključila zelenega Tipitopija. Deklica Rz je takoj vprašala, kaj je to, jaz pa sem vztrajala, da naj mi ga opišejo oni. Otrokom se je zdela ta zamisel zabavna in poskušali so ga opisati. Takoj je Tipitopi dobil 20 oči od dečka Mp, pri deklici Rz je postal pisan in imel dolg jezik. Otroci so takoj dobili zagon in še veliko kreativnih idej in domislic.

Ko sem otrokom dovolila, da vodijo moji marioneti, sem želela, da ju primerjajo ter na ta način ugotovijo, kako je marioneta sestavljena in na kaj jih spominja. Otroci so ugotovili, da sta marioneti videti kot duhca. Našteli pa so tudi vse sestavne dele marionete – duhca. Našteli so: glavo, oči, nos, usta, ušesa, lase, trup, roke in vrvice za vodenje.

Na tem srečanju smo uresničevali naslednji cilj: *Otroci se seznanijo z marioneto, njeno sestavo ter njenim gibanjem*. Ta cilj smo uspešno dosegli, saj smo vsem otrokom omogočili neposreden stik z marioneto.

Prvo srečanje je zelo dobro izpadlo. Predstava, ki smo si jo izmislili za ta dan, je bila dobro sprejeta, čeprav smo imeli zanjo le slikovni scenarij iz šestih slik. Mislimo, da nam je uspelo motivirati otroke in v njih vzbuditi zanimanje, čeprav bomo to lahko odkrili šele v prihodnjih srečanjih. Danes smo tako spoznali dečke Md, Mp in Aš ter deklice Kk, Tr, Rz, Ak in Tz.

6.4.2 Srečanje

Drugo srečanje je potekalo v ustvarjalnem razpoloženju. Otrokom sem na začetku pokazala marioneto, mojega modrega medvedka, da so si jo še enkrat dobro ogledali. Razdelila sem jim kroglice iz stiropora ter vsakemu po dve pisemski razcepki. Pomagala sem jim z lepilnim trakom na kroglico pritrditi razcepki. Nato sem jim razdelila modelirno maso, ki so jo z rokami in s pomočjo kroglic iz stiropora razvaljali. Vanjo so nato zavili svoje kroglice. Opozorila sem jih, da morajo pisemski razcepki pustiti zunaj z dovolj prostora, da bodo lahko kasneje okrog njiju privezali vrvice. Kroglice so nato še zgladili z vodo ter tako odpravili razpoke v masi. Z dodatno maso so izdelali še obraz svoje marionete: oči, usta, ušesa, nos itd. Izdelali so tudi roki. Ko so otroci končali, so si umili roke in srečanje se je zaključilo.

Danes sem še bolj spoznala otroke. Ugotovila sem, da so otroci Md, Kk, Rz in Aš precej bolj zgovorni kot ostali. Pri izdelovanju marionetne glave sta si največ časa vzela deklica Kk in deček Mp. Otroci so bili zelo zatopljeni v delo. Zelo samostojna pri delu sta bila dečka Md in Aš. Najbolj zgovoren pri delu pa je bil deček Md. Med samim izdelovanjem so se otroci veliko ozirali levo in desno ter se med seboj pogovarjali. Bilo je tudi nekaj veselih komentarjev, saj so morali otroci zgladiti modelirno maso z vodo, zaradi česar je masa postala spolzka in izmuzljiva. Vesela sem, da so otroci izdelovali glave sami, le tu in tam je kdo potreboval pomoč, pa še to le zato, ker ga je zanimalo, ali je dovolj prostora okrog razcepk. Največ pomoči je potrebovala deklica Tr, saj mase kar ni in ni mogla razvaljati. Kljub temu so bili pri izdelovanju uspešni vsi otroci. Pri izdelovanju rok niso imeli težav.

Danes smo se posvetili uresničevanju naslednjega cilja: *Otroci po svoji domišljiji izdelajo svojo marioneto ter preko nje krepijo prijateljske vezi*. Ker pa je izdelava marionete dolgotrajnejši proces, tega cilja danes nismo v celoti dosegli in ga bomo dokončno izpolnili na prihodnjih srečanjih.

Danes je vse potekalo gladko. Ugotovili smo, da so skoraj vsi otroci izdelali glave živali. Md, Tr in Ak so izdelali glavo medveda, Tz je naredila kužka, Kk mucko in Rz srnico. Le dva dečka sta pri izdelovanju uporabila več domišljije. Mp je naredil vesoljčka in Az dinozavra.

6.4.3 Srečanje

Na tretjem srečanju sem na začetku otrokom povedala, kaj bomo počeli. Razdelila sem jim tudi kose blaga za telesa marionet. Otroci so s tempera barvami pobarvali vsak glavo svoje marionete. Nato smo se pogovarjali o lutkah: kje vse jih lahko vidimo, kakšne lutke poznajo ter o lutkovnem gledališču in osebah, ki jih srečamo v lutkovnem gledališču. Otroke sem skozi pogovor usmerjala z vprašanji. Tako sem jih tudi seznanila z novimi izrazi, ki so povezani z lutkami in gledališčem. Sledilo je dokončevanje marionet. Ker je to delo vključevalo lepljenje s silikonsko pištolo, sta izdelovala po dva otroka naenkrat. Ostali so si ta čas ogledali posnetek lutkovne predstave z naslovom Vodnjak želja, ki sva jo s sošolko pripravili na fakulteti, da sva opravili izpit. Po končanem lepljenju sem otrokom naročila, naj doma razmislijo o svoji marioneti. Kakšna je, kaj rada počne, kaj rada je ... Prva sta za mizo ostala otroka, ki sta prva pobarvala glavi svojih marionet. Medtem ko sem lepila glavo in roki na blago, je drugi otrok vezal vrvico na pisemski razcepki. Nato pa sem s pomočjo igle z drugo vrvico pri roki prebodla blago, tako da so lahko otroci privezali še vodila za roki.

Pri barvanju sem opazila, da se otroci niso toliko pogovarjali med seboj, ampak so večino svoje pozornosti res namenili barvanju. Deček Md me je na začetku barvanja vprašal, kje imam svoji marioneti. Teh namenoma nisem imela pri sebi, saj sem na prejšnjem srečanju opazila, da se Md, Az in Tr preveč zgledujejo po moji marioneti, modrem medvedku. Nisem želela, da bi nastale kopije mojih marionet. Bila sem navdušena, ko deklica Tz za kužka ni uporabila običajnih barv in je glavo pobarvala z vijolično ter dodala bele pike. Prva sta z barvanjem zaključila Md in Tz, največ časa pa sta si za to delo vzela Kk in Aš. Ko smo pospravili, smo se začeli pogovarjati o gledališču. Najbolj zgovoren v pogovoru je bil deček Md. Presenetilo me je to, da je vedel kar nekaj novih izrazov v zvezi z gledališčem in jih tako ni bilo treba razlagati meni. Tudi pri pogovoru o ljudeh v gledališču je bil zelo aktiven. Lahko rečem, da je deček dobro splošno razgledan. Pri pogovoru so veliko sodelovali tudi ostali otroci.

Hudo mi je bilo le za deklico Tr, ki se kar ni vključila v pogovor, kljub temu, da sem se trudila, da bi jo spodbudila k temu. Tudi, ko sem jo nagovorila ali jo z vprašanjem skušala vključiti v pogovor, je le odkimala z glavo ali preprosto odgovorila, da ne ve. Pri zadnjem delu srečanja, ko smo dokončevali marionete, se je vse skupaj zavleklo, saj je bilo potrebno individualno delo. To je po mojem mnenju edini zahtevnejši del izdelovanja marionet, kjer sta obvezna pomoč in nadzor odrasle osebe. Otroci so se morali potruditi, da so dovolj tesno privezali vrvico okrog pisemskih razcepov. To je od otrok zahtevalo veliko zbranosti in obvladanje fine motorike. Vsak od otrok je v moji prisotnosti obrezal blago in tako po svoje oblikoval trup marionete. Pri vezanju vrvic na razcepko so imeli težave Tr, Rz in Md. Pri Md-ju in Rz je šlo predvsem za to, da nista pustila dovolj prostora okrog razcepov, zaradi česar je vrvica ves čas drsela z razcepke. S pomočjo škarij sem zato postrgala nekaj odvečne modelirne mase okrog razcepov in s tem naredila prostor za vrvico. Z zavezovanjem vrvic v vozel pa je imela težave deklica Tr, ki ji ni uspelo narediti dovolj tesnega vozla okoli razcepov, da bi ostale na mestu, zato sem ji morala pri tem pomagati. Kk, Mp, Tz, Ak, in Aš niso imeli težav pri vezanju vrvic na razcepki.

Na tem srečanju smo do konca uresničili cilj iz prejšnjega srečanja: *Otroci po svoji domišljiji izdelajo svojo marioneto ter preko nje krepijo prijateljske vezi*. Ta cilj so otroci dosegli. Čeprav je imela deklica Tr težave pri vezanju vrvic pri svoji marioneti, je vse ostalo uspešno opravila. Na tem srečanju smo uresničevali tudi naslednji cilj: *Otroci spoznajo lutkovno gledališče in poklice: lutkar, režiser, tehnični mojster, scenski delavec*. Ta cilj so otroci dosegli. Veliko je pomagalo že to, da so otroci nekatere stvari vedeli sami.

Tretje srečanje je bilo kar naporno, a kljub vsemu zelo prijetno. Veseli smo, da so otroci zainteresirani tako za izdelovanje kot za pogovor. Otroci so v svoje delo res vložili veliko volje in energije. Na žalost nismo načrtovali več časa za samo izvedbo. Kljub temu, da otroci nimajo koncentracije za dolgotrajno delo, smo prepričani, da bi lahko srečanje podaljšali vsaj za pol ure, saj po končanem srečanju otroci niso želeli domov. Največ časa nam je vzelo individualno delo, torej lepljenje glav na blago. Dolgo je trajalo tudi to, da so si po barvanju vsi umili roke. Navdušenje in veselje otrok do dela je neverjetno. Zelo smo pozitivno presenečeni nad njihovim sodelovanjem. Kljub temu, da ta dejavnost poteka po šoli, so otroci polni energije, predvsem pa zanimanja za delo. Veselimo se dela v prihodnjih dneh, saj je kljub težavnosti dela navdušenje

otrok tisto, ki nas žene naprej. Po koncu srečanja smo iz ostankov naredila svojo marioneto, tigra Črta.

6.4.4 Srečanje

Pred pričetkom srečanja je nekaj otrok prišlo že prej. Predlagala sem jim, da vzamejo vsak svojo marioneto ter si jo ogledajo ali odpravijo morebitne pomanjkljivosti (porežejo blago, če ga je še vedno preveč, preverijo, ali so vrvice dovolj tesno privezane ...).

Na četrtem srečanju sem otrokom naročila, naj vsak prinese svojo marioneto za mizo. Najprej so jih vsi dvignili v zrak tako, da so jih pokazali ostalim in si jih ogledovali. Spomnila sem jih, da sem jim na prejšnjem srečanju naročila, naj razmislijo o svoji marioneti, torej kakšna je, kaj rada je, počne itd. Začeli smo se pogovarjati, kaj je to karakter ter kakšni vse so lahko. Nato sem jim pokazala svojo marioneto, ki sem jo po koncu prejšnjega srečanja naredila iz ostankov mase in blaga. Na kratko sem jim jo predstavila. Nato sem pustila otrokom nekaj časa, da so še malo razmislili o osebnih značilnostih svoje marionete. Po vrsti je nato vsak dvignil svojo marioneto, da so jo lahko videli vsi ostali, povedal njeno ime ter vse, kar se je o njej spomnil. Tako je vsak od otrok ustvaril osebnost svoje marionete ter ji pripisal karakterne in osebne značilnosti. Po predstavitev sem otroke vprašala, če vedo, kaj je to improvizacija, in jim to besedo razložila. Nato sem jim naročila, naj prosto vodijo svoje marionete po prostoru, le-te pa naj se med seboj ogovarjajo. Marionete naj druga drugi povedo kaj o sebi. Otrokom sem po tem podala navodila za nadaljnje delo. Pokazala sem jim svoj slikovni scenarij predstave z naslovom Luna, ki sem ga izdelala za predstavo, ki sem jim jo zaigrala na prvem srečanju. Otroke sem s pomočjo žreba razdelila v dve skupini. Vsaka skupina je dobila barvne svinčnike ter dva risalna lista, na katerih je bilo po šest oštevilčenih polj od 1 do 12. Otroci so morali v dveh skupinah po štiri sodelovati med seboj. Spodbujala sem jih, da je vsak v skupini povedal svoj predlog, nato pa so morali skupaj izbrati najboljšega ali jih združiti in sklepati kompromise. Nato so mi pred pričetkom risanja improvizirano zaigrali, kar so si zamislili. Podala sem jim še navodilo, naj na scenarij narišejo le tisto, kar je res pomembno, nato pa so pričeli z risanjem. Ker se je izkazalo, da so bili pri dogovarjanju otroci glasni in so se tako med seboj motili kljub temu, da sta skupini delali v dveh povezanih prostorih, sem morala eno skupino preseliti v drug, ločen prostor, kjer so v miru delali in se med seboj niso motili. Žal se je čas prehitro iztekel, zato bo potrebno scenarije dokončati na prihodnjem srečanju.

Pred odhodom domov sem jim še naročila, naj razmislijo o naslovu svoje igre.

Pri pogovoru o marionetah sem jim poskušala predstaviti, kaj predstavlja karakter ter kakšne so karakterne značilnosti. Spodbujala sem jih k temu, da so čim bolj razmišljali o tem, kakšna je njihova marioneta po značaju in kaj rada počne. Vsi otroci so bili zelo zgovorni in vsak je povedal kaj novega. Nekaj več težav je pri tem imela deklica Tr, ki kar ni vedela, kaj naj pove in je zato ponavljala vse tisto, kar so povedali otroci pred njo. Poskušala sem jo spodbuditi s podvprašanji, kaj rad počne in kaj ima njen medvedek Pu poleg medu, pice in sladoleda, ki so bili omenjeni, še rad ... Ker ni znala odgovoriti, sem ji pustila nekaj časa za razmislek.

Pri vodenju lutk sem bila presenečena nad zagretostjo otrok. Deklica Rz je imela sicer nekaj težav z vrvicami, saj so se ji zapletle, lutko pa je večino časa držala v zraku. Zelo zanimivo se mi zdi, da so vsi otroci v desni roki držali vodilo z glavo, z levo pa so upravljali roki. Le deklica Kk je držala vodilo z glavo v levi roki ter vodilo z rokama v desni roki kljub temu, da ni levičarka. Otroci so marionete vodili na različne načine. Kakor da marioneta hodi so otroci nakazali tako, da so za vsak korak spustili marioneto niže. Ko pa naj bi marioneta naredila nov korak so jo dvignili in spet spustili, ko naj bi stopila z drugo nogo. Tako je bilo videti, kot da marionete poskakujejo. Z njimi so spokušali tudi skakati, jih drsali in dvigali ter spuščali roke marioneti, ko je govorila.

V skupinah so se morali otroci pogovarjati. V prvi skupini so bili Kk, Tz, Mp in Ak. V drugi skupini pa so bili Md, Rz, Aš in Tr. Že med pogovarjanjem in zbiranjem idej sem lahko ugotovila, da v prvi skupini prevladujeta deklici Kk in Ak. V drugi skupini pa je prevladal deček Md, ki je po mojem mnenju najbolj zgovoren otrok med vsemi osmimi. V prvi skupini se je pokazalo, da sta deklici Kk in Ak precej močnega karakterja. Obe sta poskušali uveljaviti svoje ideje in se pri tem prepirali. Morala sem ju kar močno spodbujati k temu, da sta naredili kompromis, združili ideje ter v ustvarjanje vključili tudi Tz in Mp. Pri risanju scenarija sem morala to skupino preseliti v drugo sobo. Ker pa nisem mogla biti ves čas prisotna in se posvetiti tudi drugi skupini, sem v sobi namestila kamero. Tako so otroci risali brez moje prisotnosti. Iz posnetka sem tako ugotovila, da sta bila za risanje slikovnega scenarija najbolj zavzeta deček Mp in deklica Kk, medtem, ko sta Tz in Ak kar odtavali po sobi in se zamotili z igračami, ki so bile v sobi. Presenetilo me je tudi to, kako so se otroci iz obeh skupin posvetili barvanju. Glede na njihov slikovni scenarij, ki bolj spominja na skiciranje, so otroci pazili, da so uporabili takšne barve, kakršne so bile barve njihovih marionet. Pri prvi

skupini so tako zapolnili le en risalni list in še pri tem so eno polje razdelili na dve polji. To so storili zato, ker so po nesreči izpustili pomemben del njihove zamišljene igre.

Pri drugi skupini, kjer sta bila dva fanta in dve deklici, je vodilno vlogo brez težav prevzel deček Md. Na začetku so se pogovarjali zelo složno. Žal pa se je zapletlo pri zbiranju idej, saj sta bila fanta Md in Aš zelo zagreta in sta tako izključila dekleti. Deklica Tr je bila žal večinoma časa zelo tiho, podala pa ni skoraj nobenega svojega predloga. Deklica Rz se je ujezila in zaradi tega želela zamenjati skupino. Tega nisem dopustila, saj je bilo delo v skupinah že precej daleč, poleg tega pa sem želela, da bi med seboj sodelovali. Fanta sem tako opozorila, da morata vključiti tudi dekleti. Nato so skupaj le uskladili zamisli in jih združili v celoto. Pri risanju so sodelovali vsi. Napotke, kam je potrebno kaj narisati, pa je podajal Md. V svojem slikovnem scenariju so porisali vseh 12 polj.

Na četrtem srečanju smo uresničevali sledeča cilja: *otroci vodijo svojo marioneto ter s pomočjo nje komunicirajo ter: otroci v timu izdelajo svoj slikovni scenarij, krepijo medsebojno sodelovanje ter se v skupini vživljajo v vsebino svoje predstave*. Pri prvem cilju nismo imeli težav. Otroci so preizkušali vodenje marionete na različne načine, dokler niso našli prave tehnike, s pomočjo katere so vodili svojo marioneto. Več težav pa smo imeli pri uresničevanju drugega cilja, saj je nastala težava že pri delitvi v skupine. Ker smo skupine razdelili naključno, so bili otroci primorani ustvarjati v naključno izbrani skupini. Ker je prišlo do glasnih prerekanj, da si med seboj kradejo predloge, smo jih ločili v dva ločena prostora ter s tem dosegli, da so delali izključno na svojih idejah. Ko smo naredili to ločitev, je vse potekalo gladko. Otroci so za svojo igro uporabili svoje lastne ideje in se vživeli v svojo predstavo. Tako lahko rečemo, da smo uspešno dosegli tudi drugi zastavljeni cilj.

Opisano srečanje je bilo zelo pestro. Bilo je kar nekaj govorjenja ter vodenja marionet po prostoru. Najbolj pa je bilo zanimivo delo v skupinah. Otroke smo v skupine delili s pomočjo žreba ravno zato, da se otroci ne bi med seboj prepirali, kdo bo s kom v skupini. Poleg tega pa se nam zdi, da smo dobili zelo zanimivi skupini. Najbolj nas skrbi skupina, kjer sta deklici Kk in Ak, saj obe želita uveljavljati svoje. Ko smo pri drugi skupini, kjer so Md, Rz, Aš in Tr vprašali otroke, kdo je vodja skupine, so vsi trije soglasno izbrali Md. Ko pa smo to vprašanje postavila v prvi skupini, je skoraj izbruhnil prepir. Skupini smo nato na kratko našteali naloge, ki naj bi jih imel vodja. Nato so se po pogovoru odločili, da bo to Kk. Otroci so zelo domiselni in moramo priznati da

dvomio v izvedljivost nekaterih idej, saj smo mnenja, da niso izvedljive. Kljub temu smo te ideje dopustili in komaj čakamo, da vidimo, kako se bodo otroci z njimi spopadli v nadaljevanju. Najbolj zanimivo je, da ko pridejo starši po otroke, ti kar nočejo domov in sprašujejo, če lahko ostanejo dlje. Otroci so celo tako navdušeni, da je mamica deklice Tz dovolila srečanja v času, ko ima deklica plesne vaje, saj drugače nisemo mogli umestiti terminov zaradi številnih izvenšolskih dejavnosti, ki jih otroci obiskujejo (španščina, karate, glasbena šola, angleščina in pevski zbor).

Naslednje predvideno srečanje smo morali žal odpovedati, saj je imela deklica Rz nastop v glasbeni šoli. To smo pisno in ustno sporočili vsem staršem. Žal pa so tri mamice pozabile in na dogovorjen odpadli termin vseeno pripeljale Aš, Mp in Kk. Vseeno smo privolili, da ostanejo in se igrajo.

Zanimalo nas je, če bi bili vseeno pripravljeni delati kaj v zvezi z lutkami. Vprašali smo jih, če bi bili pripravljeni narediti seznam rekvizitov, ki jih potrebujejo za svoji igri. Ker so bili takoj za, so vzeli slikovna scenarija, saj sta bila prisotna dva člana prve skupine (Kk in Mp) in član druge skupine (Aš). Ker se v prvem razredu še učijo črk, smo jim naročili, naj rekvizite narišejo. Deklica Kk je znala že dobro pisati, zato je poleg slike še napisala, kaj je narisano. Pri sestavljanju seznama so bili otroci tako zagreti, da jih ni motil niti prižgan televizor v sosednjem prostoru.

6.4.5 Srečanje

Peto srečanje je bilo namenjeno izdelovanju scene in rekvizitov. Skupini sta tudi dokončali svoja slikovna scenarija. Prva skupina je svojo igro poimenovala Prepir je rešen, druga skupina pa Nogomet. Delo je tako ves čas potekalo v dveh skupinah. Otroci so z mize, na katero sem postavila najrazličnejše predmete, od plastenk, kosov lesa, kartonastih škatel, barvnega papirja, mreže, koprene, stiropornih kroglic ter pripomočkov, kot so lepilo, lepilni trak in škarje itd. ves čas odnašali potreben material za svoji predstavi. V skupinah so se pogovarjali, kaj potrebujejo, in iz prej omenjenih predmetov so začeli nastajati stoli, vstopnice, goli, žoge, nogometno igrišče, drsališče, postelje, stojala, kinodvorana, filmsko platno, drsalke in pokovka. Več pomoči je potrebovala le druga skupina, kjer so otroci za gole uporabili les in sem jim morala mrežo na leseni palčki pritrditi z vročim lepilom. Obe skupini sta se odločili, da za sceno ne bosta uporabili pokončne scene kot kulise, temveč se bosta obe predstavi odvijali prosti po prostoru. Ko so otroci izdelali vse rekvizite, so jih postavili po prostoru

ter poskušali zaigrati svojo predstavo. Nato sem vsaki skupini razložila nekaj osnovnih pravil: gledalcem ne smejo kazati hrbta, marionete morajo hoditi po tleh ter potrebno je govoriti glasno in razločno. Svetovala sem jim tudi, kaj naj naredijo, da istočasno začnejo ter kako se istočasno prikloniti. Ker sta imeli skupini sceni postavljeni vsaka v svojem prostoru, sem najprej povabila prvo skupino, da si je ogledala predstavo druge skupine. Nato je vsak član prve skupine povedal, kaj mu je bilo pri predstavi všeč in kaj bi bilo potrebno izboljšati. Nato smo to ponovili še pri drugi skupini. Po teh evalvacijah se je srečanje zaključilo.

Scena prve skupine je vsebovala: kinodvorano, ki je sestavljena iz sedežev, ki so jih otroci naredili iz kosov lesa, in filmsko platno, narejeno iz škatle za čevlje, na katero je prilepljen karton z narisanim prizorom zamišljenega filma. Ob vstopu v dvorano je stalo stojalo, ki so ga otroci naredili iz dveh kosov lesa, nanj pa so z lepilnim trakom prilepili male popisane lističe, ki so predstavljali vstopnice. Škatla s kokicami je bila manjša kartonasta škatlica, v katero so narezali kose koprenaste tkanine in jo delno pobarvali z rumeno barvico. Drsališče je bilo sestavljeno iz dveh kartonastih podlag, pobarvanih z modro. Poleg sta bili stojalo z vstopnicami ter stojalo z drsalkami.

Scena druge skupine pa je vsebovala štiri velike platenke, napolnjene z vodo, ki so služile kot vogali nogometnega igrišča. Dve krajši in dve daljši leseni deski sta služili za ograjo okrog igrišča. Kroglica iz stiropora je postala nogometna žoga, dva gola pa sta bila sestavljena iz dveh lesenih okvirčkov.

Delo v skupinah je vsekakor zelo zahtevno. Opazila sem, da delo v drugi skupini poteka veliko bolj tekoče in mirno. Veliko manj je prepiranja. Najbolj zagret za delo je Md, ki mu sledi Aš. Tudi Rz se je kljub nesoglasjem iz prejšnjega srečanja kar lepo vključila ter dobro sodeluje s fantoma. Manj aktivna in bolj zamišljena pa je Tr, ki ves čas le kima in potrjuje zamisli ostalih. Tudi, ko so izdelovali rekvizite, ni vedela, kaj naj naredi, zato sem vodji, torej Md naročila, da mora kot vodja skupine poskrbeti, da so vsi aktivni. Opazila sem namreč, da je zelo zagret in želi vse rekvizite narediti sam. Tako je on izdelal gola, skupaj pa so nato z dvema daljšima in dvema krajšima deskama označili nogometno igrišče. Da so ga še malo povečali, so za vogale igrišča uporabili štiri platenke, ki sta jih Rz in Aš napolnila z vodo. Stiroporno žogico je Md ovil z nekaj mehkega papirja, namočenega v mešanico lesnega lepila in vode. Tako žoga ni bila popolnoma okrogla in je odskakovala z nogometnega igrišča. Poleg tega pa so jo vsi štirje družno pobarvali.

Pri drugi skupini so si pri izdelovanju rekvizitov zadali mnogo več dela, saj je bilo tudi število rekvizitov večje. Poleg tega so imeli kar dve prizorišči. Kinodvorano ter drsališče. Platno je izdelala Kk, ki je na risalni list narisala konjička ter risalni list nato prilepila na večjo škatlo, ki je služila kot stojalo. Za stole so uporabili lesena držala za slike, ki sem jim jih ponudila kot razpoložljiv material. Enega od stolov je Az naredila še posebej iz dveh kartonastih škatlic. Mp je naredil škatlo s kokicami oz. pokovko. To je naredil tako, da je manjši kartonasti škatlici odrezal pokrov, notri pa narezal tekstilno kopreno. To je nato skupaj z Ak še pobarval z rumeno barvico, da bi bila pokovka videti še bolj resnična. Ker pa marioneta nima rok in ne more prenašati stvari, me je res zanimalo, kako bo to izvedel. Ko so mi prvič zaigrali svojo igro z rekviziti, sem komaj čakala, da vidim, kako bo Mp izpeljal nošenje. Pokovko je s pomočjo svoje marionete »prinesel« tako, da je z rahlimi sunki in nekoliko bolj spuščeno marioneto potiskal škatlico pred seboj in jo usmerjal proti stolom, kjer so sedele lutke. Bila sem navdušena, že samo zato, ker je bila ideja s kokicami njegova, poleg tega pa jo je še izvirno prikazal in izpeljal. Zelo zagreta pri izdelovanju rekvizitov je bila tudi Tz, ki je naredila vstopnice. Nisem si znala predstavljati, kako jih bodo lutke nosile. Med igro pa so se lutke vstopnic, prilepljenih na leseni steber, le dotaknile z glavo. Ob dotiku pa so kot potrditev otroci izrekli »šk«, kar je pomenilo, da so vstopnico oddali. Za drsališče so uporabili dva debelejša A4 kartona, ki so ju zlepili skupaj in pobarvali modro. Iz kartona in listov papirja so izdelali tudi postelji. Vesela sem bila, da se otroci tako v prvi kot v drugi skupini niso prepirali in da so bili pri izdelovanju rekvizitov aktivni. Mojega poseganja razen napotkov glede igranja in pomoči pri lepljenju z vročim lepilom je bilo zelo malo. Vesela sem bila, da se otroci med seboj razumejo in si pomagajo. Kljub malo višji glasnosti, ki je nastala pri delu, je bilo vzdušje delovno in veselo. Otroci so se med igranjem z rekviziti zelo zabavali. Ko pa so igrali predstavi, so bili resni in zbrani. Ko sta si skupini lahko ogledali predstavi, sem imela občutek, da sta se še bolj zresnili. Tudi po ogledu tako prve kot druge skupine sta se razvili diskusiji. Tako so lahko vsi otroci videli uspešne rešitve in šibke točke: kdo preveč kaže hrbet občinstvu, katera marioneta je prevečkrat v zraku in kdo govori preveč potih.

Na tem srečanju smo uresničevali naslednji cilj: *Skupina se kreativno izraža skozi izdelovanje rekvizitov za svojo predstavo*. Menimo, da je bil ta cilj v celoti dosežen. Otroci so bili vsi zelo zavzeti za delo ter pri tem zelo iznajdljivi in kreativni. Uporabili so skoraj čisto ves material, ki jim je bil na voljo. Veliko so barvali in lepili elemente skupaj. Res, da so vse to počeli z mekolom ali lepilnim trakom, kar je manj učinkovito kot

lepljenje z tekočim vročim lepilom, vendar so bili pri vsem kolikor je mogoče samostojni. Naše pomoči skoraj niso potrebovali.

To srečanje je bilo kljub temu, da so otroci scenske elemente večinoma izdelovali sami, zelo naporno predvsem z vidika, da se je bilo potrebno posvečati obema skupinama in dajati komentarje ter povratne informacije. Poleg izdelovanja scene smo se veliko posvečali igranju, ki je od otrok zahtevalo veliko zbranosti in organizacije.

6.4.6 Srečanje

Ker je eno srečanje odpadlo, sem predvidene vsebine iz šeste in sedme etape združila v eno srečanje.

Na začetku srečanja smo se vsi skupaj spomnili, kaj se sme in česa ne smemo početi, ko nastopamo z marioneto. Najprej so svojo sceno postavili in zaigrali člani prve skupine, ostali pa so opazovali. Skupaj smo ugotavljali, kaj je bilo v odigrani predstavi dobro in kaj ne. Pogovarjali smo se tudi o tem, kaj bi bilo potrebno izboljšati ali popraviti. Nato smo enako ponovili pri drugi skupini. Po končanih prvih ogledih predstav obeh skupin so se otroci lotili popravkov ter se pogovarjali o spremembah in izboljšavah. Prva je s popravki zaključila druga skupina in ponovno zaigrala svojo predstavo. Tokrat sem predstavo gledala sama, saj je imela prva skupina več dela s popravki in izboljšavami svoje scene. Otroke sem spodbudila, da so najprej sami povedali, kaj se jim je zdelo dobro in kaj slabo. Tako so sami ugotovili, na kaj morajo paziti. Enako sem ponovila pri prvi skupini. Sledil je pogovor za mizo. Otrokom sem pokazala gledališka lista dveh predstav, ki sem ju imela doma. Povedala sem jim tudi, kaj vse lahko iz njiju preberemo. Do naslednjic sem jim obljubila, da bom pripravila gledališka lista za njihovi predstavi. Nato sem otrokom pokazala pripravljena vabila za njihovi predstavi. Vabilo sem jim najprej prebrala in pogovorili smo se o tem, kaj vse je na njem napisano. Pod vabilom sem pustila tri črte prostora, na katere so se otroci podpisali. Nato sem otrokom pokazala škatlico za prostovoljne prispevke, jim razložila, čemu služi in za kaj bomo pridobljen denar porabili. Sami so mi najprej povedali, kaj za njih pomeni beseda »prostovoljno«, na podlagi njihovih ugotovitev pa sem sestavila definicijo. Pogovorili smo se tudi o vstopnicah, torej o tem, kaj so in čemu služijo. Povedala sem jim tudi, da bodo vstopnice v našem primeru odtisi štampljke na roko. Za konec sem otroke prosila, da so mi na A4 format papirja narisali vsak svojo marioneto.

Ko je predstavo zaigrala prva skupina, smo se vsi posedli na tla v krog in se pogovorili o njej. Opazovalci, torej Md, Aš, Rz in Tr, so povedali, kaj jim je bilo v predstavi druge skupine všeč in kaj bi bilo potrebno še izboljšati. Razen tega, da je Ak med igro kazala malo preveč hrbta ter da sta Kk in Mp govorila malce pretiho, prva skupina ni imela težav pri svoji igri. Pri drugi skupini je bil edini komentar to, da je deklica Rz držala marioneto previsoko od tal. Pri mojih individualnih ogledih obeh iger nisem imela precej več pripomb. Pri prvi skupini sem morala spet opozoriti na glasnost govora, pri drugi skupini pa sem otrokom svetovala le to, naj žogo marionete brcajo malo dlje časa, da bo igra daljša. Ko smo se posedli za mizo in začeli s pogovornim delom, sem jim najprej predstavila gledališki list. Vprašala sem jih, če vedo, kaj je gledališki list in tako dobila vpogled v njihove predstave o tem. S svojim opisom se je najbolj približal Md, ki je pravilno povedal, da so na njem zapisana imena igralcev in naslov predstave. Sama sem le še dopolnila njegovo izjavo. Pri vabilu ni bilo večjih težav. Skupaj so vsi otroci hitro ugotovili, kaj vse piše na vabilu, in se nato pod vsako vabilo podpisali tako, da so vabila potovala v krogu od enega do drugega. Nato sem otrokom razložila, da v gledaliških gledalci običajno plačajo ogled predstave, če le-ta ni brezplačna. Odločila sem se namreč, da si otroci po trdem delu zaslužijo pogostitev. S prostovoljnimi prispevki bi si na zadnjem srečanju tako naročili pice in priskrbeli pijačo ter se pozabavali. Ker vem, da od staršev ne smem pričakovati denarja, sem poleg obvestil, ki sem jih pripravila za starše, v katerih sem navedla vse ključne podatke o dnevu nastopov, kraju dogajanja, času in ostalih podrobnostih, priložila tudi kovanec za dva evra, ki naj bi služil kot plačilo za vstopnino. Pri pogovoru o tem, kaj za njih pomeni beseda »prostovoljno«, sem lahko dobila predstavo, kako si to besedo predstavljajo otroci. Ti so nato našli kar nekaj primerov o prostovoljnem delu in organizacijah ter dejavnostih in dejanjih, ki jih lahko naredimo prostovoljno. Deček Aš se je spomnil prostovoljnega pobiranja prispevkov za gasilce, Md je povedal, da lahko zbiramo denar za ljudi, ki se poškodujejo ter potrebujejo pomoč, deklica Ak pa se je spomnila zbiralnih posod rdečega križa, ki jih lahko vidimo v trgovinah. Pri pogovoru o vstopnicah so bili otroci prav tako zgovorni. Pogovarjali smo se, kakšne so vstopnice in zakaj so pomembne. Tu otroci niso imeli veliko predznanja, zato sem jim morala veliko dejstev pojasniti. Za konec so otroci narisali vsak svojo marioneto, pri čemer so bili zelo zavzeti. Največ časa za risanje si je vzela Kk, ki si je dala veliko dela z natančnim barvanjem.

To srečanje smo namenili tako vaji za predstavi kot preizkušanju otrok kot lutkarjev. Namenjeno pa je bilo tudi uresničevanju naslednjega cilja: *Otroci spoznajo in izdelajo gledališki list*. Ta cilj smo dosegli brez težav. Otroci so si ogledali dva gledališka lista in se o njiju pogovorili. Na začetku smo morali usmeriti pogovor, a so hitro ugotovili, za kaj gre. Spoznali in ugotovili so, kaj vse mora na gledališkem listu pisati, in kako je videti.

Opisani dan je bil kar naporen, saj je obsegal vsebine dveh srečanj. Kljub temu se je vse izšlo. Vsi otroci so še vedno zagreti za delo, zavzeto sodelujejo tudi pri pogovorih. Pri delu so bili otroci zelo živahni, ampak so se vsi zelo izkazali. Pri prvi skupini smo opazili, da se manj prepirajo in da je Kk prevzela vlogo vodje. To smo opazili, ko so postavljali sceno in so se ostali trije člani skupine k njej obračali po nasvete glede postavitve.

6.4.7 Srečanje

Predzadnje srečanje je bilo namenjeno zadnjim pripravam na nastop ter samemu nastopu. Otroke so starši uro pred nastopom pripeljali v gasilni dom v Begunjah. Sama sem že pol ure pred tem prepeljala vse marionete, rekvizite in ostale pripomočke ter jih odnesla v že pripravljeno dvorano. Nato sem na levi strani dvorane napela vrvico ter nanjo razstavila oba slikovna scenarija obeh iger ter risbe marionet, ki so jih narisali otroci.

V dvorani so se otroci najprej posedli v prvo vrsto, kjer smo ponovili, na kaj vse morajo biti pozorni pri vodenju marionet. Nato sem otrokom določila naloge, ki so jih opravljali tekom predstave. Skupaj smo šli skozi celoten postopek. Pol ure pred predstavo sta prišli dve članici kulturnega društva Menišija in si ogledali obe predstavi. Otrokom sta podali še zadnje nasvete ter jim zaželeli srečo. Nato so se otroci postavili na svoja mesta in pričeli so prihajati prvi gledalci. Vse je potekalo kot v gledališču. Ker je z nastopom pričela prva skupina, sem člane druge skupine zadolžila za pomoč pri vstopu gledalcev v dvorano, deljenju vstopnic, ugašanju luči in skrbi za škatlico za prostovoljne prispevke. Vrstni red predstav sem določila glede na količino rekvizitov. Tako je s predstavo pričela prva skupina, saj je za postavitve potrebovala več časa za pripravo. Nastop skupine sem napovedala sama. Ko je prva skupina odigrala, so se otroci priklonili, nato pa so pospravili svoje rekvizite na stran. Druga skupina je morala svoje postaviti kolikor je mogoče hitro in se pripraviti na nastop. Med tem sem jaz

napovedala nastop druge skupine. Po koncu predstave so se člani druge skupine priklonili in odšli z odra. Sama sem se na koncu zahvalila staršem za pomoč in čas, ki so si ga morali vzeti, da so otroke lahko pripeljali. Povabila sem otroke k sebi na oder, da so se še enkrat priklonili, nato pa skupaj s starši in svojimi marionetami odšli domov, sama pa sem s pomočjo tistih, ki so še ostali, pospravila dvorano.

Priprava in izvedba tega dne je bila pravi izziv. Prilagoditi sem se morala izvenšolskim dejavnostim otrok in službam staršev. Kljub temu je bila udeležba precej velika. Prišlo je vsaj pet ljudi na enega otroka.

Lahko rečem, da je bilo danes najbolj naporno srečanje izmed vseh. K temu je prispevala že sprememba okolja. Velika dvorana z odrom je na otroke vplivala zelo poživljajoče. Veliko so si ogledovali dvorano in oder, postali pa so tudi glasnejši. Ker je s predstavo začela prva skupina, ki je imela več rekvizitov, sem drugi skupini dodelila sledeče zadolžitve: deklica Tr je usmerjala ljudi v dvorano. Vsakega obiskovalca oziroma skupino je lepo pozdravila in jih napotila v dvorano. Deček Aš je delil vstopnice. Na roko vsakega obiskovalca je odtisnil štampljko. Deklica Rz je delila gledališke liste in deček Md je bil zadolžen, da so ugasnili luči na hodniku ter zaprli vrata v dvorano, ko se je napovedala prva predstava. Ko je pogasnil luči na hodniku, so vsi ostali otroci, ki so bili še v dvorani, zapustili prostor ter se odpravili v garderobo, Md pa je zaprl vrata dvorane. Ker pa je deklica Tz na vsak način želela sodelovati, sem jo kljub temu, da je imela manj časa za pripravo, vključila. Ker je članica prve skupine, ki prva začne s predstavo, sem jo vključila tako, da je držala škatlico s prostovoljnimi prispevki. To je lahko nato najhitreje odložila v garderobi in se pridružila svoji skupini. Ob napovedi prve predstave so se morali vsi odpraviti v zaodrje ter počakati, da je z nastopom končala prva skupina. Medtem so lahko od zadaj skrivaj opazovali prijatelje, kako so odigrali svojo predstavo. Ko je sledila menjava scen, so vsi brez težav pospravili in postavili sceno. Svojo predstavo je odigrala še druga skupina. Glede organizacije je vse potekalo brezhibno. Vsi otroci so upoštevali svoje zadolžitve in ni prišlo do premorov ali čakanja. Glede na to, da so otroci svoje zadolžitve prejeli šele na dan nastopa, je bilo vse odlično izpeljano in ne bi spremenila ničesar. Otroci so tako med seboj odlično sodelovali.

Prva predstava je imela naslov *Prepir je rešen*. Nastopali so člani prve skupine: Kk kot muca Progica, Az kot kuža Piki, Mp kot vesoljček Samo in Ak kot medvedek Jakob. Predstava govori o tem, kako gredo štirje prijatelji v kino. Preden stopijo v kino

dvorano, pokažejo vstopnice. Ko pridejo do sedišč, se kuža Piki in medvedek Jakob začneta pripraviti glede sedeža. Muca Progica pošlje vesoljčka Sama po kokice, sama pa reši prepir med Pikijem in Jakobom tako, da jima predlaga, naj se dogovorita. Vesoljček Samo prinese kokice in ogledajo si predstavo. Po predstavi se vsi odpravijo na drsališče. Spet oddajo vstopnice in vzamejo drsalke. Tedaj vesoljček Samo in muca Progica zagrabitata iste drsalke. Začneta se pripraviti, kateri jih bo imel. Tedaj v prepir poseže medvedek Jakob in prijateljema svetuje, naj se nehata pripraviti. Muca Progica predlaga, da si par razdelita. Tako obdržita vsak po eno drsalko dveh različnih parov. Vsi se posedejo na klopi, da si obužejo drsalke. Nato vsi štirje drsajo na drsališču. Ker pa postane zelo pozno, si sezujejo drsalke in se odpravijo domov spat v svoje postelje. V njih sladko zaspijo.

Prva predstava je trajala natanko tri minute in požela velik aplavz. Otroci so se potrudili in publiki niso kazali hrbta. Vsi so govorili dovolj glasno, da jih je bilo slišati v dvorano. Kot moteč element bi izpostavila deklico Tz, ki si je med predstavo ves čas popravljala lase in obroč za lase. Ravno tako se je deklica ves čas prestopala in praskala po kolenu. Za razliko od ostalih treh otrok je bila ona edina, ki je marioneto vodila z eno roko, torej desno, tako da je marioneta večino časa mirovala. Z levo roko si je pomagala le, ko je marioneto položila na posteljo. Zelo malo je upravljala z rokami marionete. Nekaj manjših težav z lasmi je imela tudi Ak, vendar ni bilo tako moteče. Škoda je bila le to, da je pri hoji z drsališča prevrnila stojalo z vstopnicami. Glede na to, da so odhajali z drsališča, bi bilo bolje, če bi tisto pustila pri miru. Kk, Mp in Ak so svoje marionete vodili z obema rokama. Deklici Kk in Ak sta glavo marionete držali v desni roki in roki marionete upravljali z levo roko. Le deček Mp je glavo držal z levo roko, roki marionete pa je upravljal z desno roko. Najbolj osredotočena na igro sta bila Mp in Kk. Ves čas sta gledala lutke in vodila celotno predstavo.

Druga predstava je imela naslov Nogomet. Nastopali so člani druge skupine: deček Md kot medvedek Brundo, Aš kot dinozaver Dino, Rz kot srnica Srnica in Tr kot medvedka Rjavka. Predstava se začne, ko Srnica in Pu prideta na igrišče, da bi brcala žogo. Nato se jima pridružita dinozaver Dino in medvedek Brundo. Začnejo igrati nogomet: fanta proti puncama. Vsaka ekipa da po en gol. Med igro se Srnica dotakne žoge z roko. Medvedek Brundo to vidi in zakliče »roka«. Srnica zanika, da se je z roko dotaknila žoge in med prijatelji se vname prepir. Nato se razidejo vsak na svojo stran. Čez nekaj časa se na igrišče vrmeta Srnica in Rjavka. Pridružita se jima tudi Dino in Brundo. Opravičijo se drug drugemu za grdo vedenje in obtoževanje ter ponovno

začnejo igrati nogomet. Na koncu medvedek Brundo razglasi izenačenje ekip in predstava se konča.

Druga predstava je trajala dve minuti. Prav tako kot prva skupina je tudi ta požela velik aplavz. Otroci so se pri predstavi zelo trudili. Pri tej predstavi bi izpostavila Rz, ki je malo preveč kazala hrbet publiki ter tudi deloma zakrila sceno. Kot manjša nepričakovana nesreča, ki je zmedla vse otroke, je bila ta, da je medvedku Brundu odpadlo uho. To se je zgodilo pri igranju nogometa, torej brcanju žoge, saj je medvedka Rjavka trčila v medveda Brunda. Ta pripetljaj je za hip zmedel otroke, da so otrpnili, iz publike pa je ta pripetljaj izvabil smeh. K sreči je z brcanjem žoge nadaljevala Tr in tako nadaljevala zgodbo. Omenjeni pripetljaj je vplival na dolžino same zgodbe. Otroci so bili po pripetljaju malo manj živahni, a jim je kljub temu uspelo odigrati do konca brez prekinitve.

Današnji cilj je bil: *Otroci nastopajo pred občinstvom ter krepijo svojo samozavest*. Ta cilj smo tudi v celoti izpolnili. Otroci so se odlično odrezali pred gledalci. Govorili so glasno in razločno ter upoštevali vse, kar so se naučili in vadili pred nastopom. Odlično so se odrezali tudi v nepredvideni situaciji (predvsem člani druge skupine, saj kljub nezgodi in skrajšanju predstave niso spremenili poteka zgodbe ali njenega bistva). Odigrali so tako, kot so si predstavo sami zamislili.

Srečanje z občinstvom je bil pravi izziv. Že sprememba okolja je otroke poživila, adrenalin pred predstavo pa jih je naredil le še bolj nemirne. Malo več samozavesti sta jim vlili članici kulturnega društva Menišija, ki sta jih pohvalili in jim podali vzpodbudne besede.

6.4.8 Srečanje

Zadnje, osmo srečanje je bilo namenjeno druženju. Otroci so se lahko poveselili in posladkali. Naročili smo dve pici in pečen krompirček, sama pa sem prej kupila štiri tetrapake soka. Najboljši občutek je bil, ko so vsi otroci stopili ven skupaj z menoj in dečku Mp sem dovolila, da je dostavljavcu hrane plačal z denarjem, ki smo ga zbrali s prostovoljnimi prispevki. Za posladek so se otroci lahko posladkali s palačinkami.

Še preden se je gostija začela in je bilo potrebno počakati na dostavo, sem otrokom zastavila tri vprašanja.

1. »Kaj vam je bilo na naših srečanjih najbolj všeč«?

Deklica Ak je odgovorila, da ji je bilo najbolj všeč, ko smo gnetli modelirno maso, barvanje marionet ter njena vloga, ko je držala škatlico s prostovoljnimi prispevki. Deklici Tr sta bili všeč predstavi, torej ko so živali šle v kino ter ko so igrale nogomet. Všeč ji je bilo tudi izdelovanje marionet. Deklici Rz pa je najbolj ostalo v spominu to, da na predstavi z lutko ni mogla brcniti žogice. Md je bil najbolj všeč današnji dan, torej gostija ter nastopanje v veliki dvorani. Dečkoma Aš in Mp je bilo najbolj všeč, ko smo izdelovali marionete. Aš je še dodal, da mu je bil všeč obisk dveh igralk iz kulturnega društva Menišija. Tz je bilo najbolj všeč izdelovanje marionet, še posebej barvanje ter nastop pred občinstvom. Deklici Kk je bilo najbolj všeč barvanje marionete, pa tudi prijetljaj s predstave, ko je Ak prevrnila stojalo s vstopnicami.

2. »Kaj vam na naših srečanjih ni bilo všeč«?

Md in Aš niso bili všeč prepri v skupinah. Rz ni bilo všeč tekanje po odru. Ak ni bilo všeč, da sem se jezila. Tr ni bilo všeč, da so se lutke v igrah med seboj prepirale. Kk ni bilo všeč to, da je med hojo po odru tako ropotalo (v dvorani je namreč montažni oder, ki je sestavljen iz več plošč. Ko hodiš po odru je to zelo glasno). Tz se ni spomnila ničesar, kar ji nebi bilo všeč. Mp pa ni bilo všeč, da se je med njihovo predstavo prevrnilo stojalo z vstopnicami.

3. »Kaj se vam je zdelo na srečanjih težko? Kaj vam je povzročalo težave?«

Ak je povedala, da je bila zanjo najhujša trema pred predstavo. Tr in Md sta imela največ težav pri vezanju vrvic na pisemski razcepki. Rz se je zdelo najtežje to, da se je morala marioneta priklanjati oz. ko je morala z marioneto brcati žogo. Aš se je zdelo najtežje rezanje blaga na marioneti. Mp je bilo najtežje to, da se je moral v predstavi čim glasneje prepirati s Kk oziroma muco Progico. Tz je bilo težko izdelovanje rekvizitov, Kk pa se ni nič zdelo težko.

4. »Kaj pa so rekli vaši starši doma?«

Otroci so povedali, da so jih njihovi starši pohvalili, kako so igrali predstavi.

Po pici in pečenem krompirčku so se otroci lahko posladkali še s palačinkami. Nato sem otrokom ponudila svoje marionete in ročne lutke, da so se lahko z njimi igrali. Ker je bilo lepo vreme, smo se odšli igrat ven na igrišče. Po odhodu otrok so se naša srečanja zaključila.

Na zadnjem srečanju smo opravili evalvacijo projekta. Bistvo današnjega srečanja je bilo sprostitev otrok ter zabavno druženje oziroma krepitev prijateljskih stikov. Seveda pa nam je bilo pomembno, da od njih izvemo nekaj njihovih občutkov ter mnenj

o vseh srečanjih. Želeli smo izvedeti, kaj se jim je najbolj vtisnilo v spomin ter pri čem so uživali.

Spodbudno je, da so se med delom imeli lepo in da so s seboj domov odnesli nekaj, s čimer se bodo lahko igrali tudi doma ter ta srečanja obdržali v lepem spominu.

7 SKLEPNE UGOTOVITVE

Pripraviti marionetno predstavo s sedemletniki je bila velika preizkušnja. Prišli pa smo do zanimivih spoznanj. Videli smo lahko, kako so tudi sedem let stari otroci sposobni zdržati dlje časa pri miru, če jih zares dobro motiviraš. Otroci so dobro spoznali vseh pet gledaliških komponent (lutka in scena, govor lutke, animacija, gledališki list in predstava).

V Varl, 1995 je navedeno, da so lutke na nitkah tehnično najzahtevnejše med vsemi vrstami lutk, kar lahko na podlagi izkušnje potrdimo. Toda če jih prilagodimo razvojni stopnji otrok in jim pri določenih stvareh pomagamo, jih lahko izdelajo tudi naši najmlajši šolarji. Res je potrebnega veliko potrpljenja, priprav in časa. Videli smo lahko, da so otroci sposobni ustvarjalno razmišljati pri izdelovanju marionet. Tudi vodenje marionete same jim je šlo dobro od rok. Premikali so roke in glavo ter z marioneto nakazovali tudi početja, ki jih marioneta teoretično ni sposobna izvajati. Predavanje vstopnic je bilo že podano na stojalu, marioneta, pa se je z dotikom na vstopnico prijavila. Kljub temu, da marionete otrok niso imele nog in vodil za noge, so lahko brcale žogo. Kljub temu, da marioneta ne more nositi predmetov, je »prinesla« kokice. Ko so si otroci izmislili zgodbi, smo menili, da teh zamisli ne bodo mogli izpeljati in bo potrebnih veliko sprememb ali celo izdelava novih scenarijev. Vendar so nam dokazali, da je z malo domišljije in iznajdljivosti mogoče vse. Našli so načine, da so nemogoče prikazali kot mogoče in to le zato, ker so sposobni razmišljati izven običajnih okvirjev. Šlo je namreč za ustvarjalno razmišljanje, k čemer stremi sodobna kulturno-umetniška vzgoja. Pri načrtovanju in izdelavi scene smo se držali napotkov, zapisanih v Golub Šolsko in lutkovno gledališče z zbirko lutkovnih igrlic. Tako sta bili obe sceni izdelani iz lahkih materialov in so ju lahko otroci sami zelo hitro postavili in razstavili. Kar se tiče samih zgodb, nam ni bilo treba posegati v domislice otrok. Sami so si zamislili vsebino ter jo vizualno prikazali v slikovnem scenariju. Kljub temu, da smo od njih želeli, da le narišejo slike ključnih prizorov, so se otroci tako posvetili tej nalogi, da so želeli na vsak način pobarvati risbe do konca. Bili so tako natančni in osredotočeni na delo, da so

celo hodili ogledovat svoje marionete, da ne bi katere pobarvali narobe ali izpustili kakšno podrobnost. Trditev, ki je zapisana v Korošec in Majaron, da se otrok z lutko lahko osredotoči na dejavnost ter da se lahko z njo ustvarjalno izraža in spodbuja svojo domišljijo, potrjujemo. Potrjujemo tudi to, da lahko s pomočjo lutke otrok doseže učinkovitejše pomnjenje. To potrjujemo na podlagi sledečega. Kljub temu, da so si otroci zgodbo izmislili na enem srečanju, so jo naslednjič ponovili šele čez nekaj dni s pomočjo slikovnega scenarija. Zelo hitro so si zapomnili vsebino svoje zgodbe, predvsem tisto, kar so preko vživljanja v marioneto povedali takrat, ko so si zgodbo izmislili. Tudi o gledališču so znali povedati zelo veliko. Če pa česa niso vedeli, so sklepali glede na to, na kaj jih je ta beseda spominjala. Večinoma so imeli prav ali pa so bili zelo blizu pravemu odgovoru. Pri pogovorih o gledališču ter vsem, kar sodi zraven, smo razvijali besedišče sedemletnih otrok. Spoznali in usvojili so kar nekaj novih izrazov, povezanih z gledališčem. Ob vživljanju v marioneto so otroci pokazali, da znajo jasno in glasno govoriti pri nastopanju in dobro vsebinsko sestaviti scenarij. Pri igri z marioneto so otroci razvijali svoje motorične spretnosti, predvsem v zapestju. Ni lahko voditi, usmerjati ali premikati marionete, poleg vsega pa še govoriti in slediti zgodbi. Veliko so otroci pridobili tudi na področju medsebojnega sporazumevanja oziroma tako imenovanih socialno-intelektualnih spretnosti. Ko so bili razdeljeni v skupini, so se morali prilagoditi dinamiki le-te. Med seboj so se morali pogovarjati ter sklepati kompromise. To je bil res velik napor, saj ni bilo vedno mogoče zadovoljiti vseh želja, zato se strinjam z zapisom v Bastačić Lutka ima i srce i pamet, da so otroci v manjših skupinah že zgodaj sposobni reševati enostavnejše probleme. Predvsem pomembno pa je to, da so se ves čas kreativno izražali in domiselno reševali probleme, s katerimi so se srečali. Tako kot pravita Koroščeva in Majaron, 2002, se otroci preko lutke ustvarjalno izražajo, lutka pa spodbuja njihovo domišljijo. Našega poseganja v skupine skoraj ni bilo. Potrebna sta bila le usmerjanje ter izbira spodbudnih besed, da so skupaj reševali naloge in izzive, ki smo jim jih zastavljali.

Kot smo si zadali za cilj, smo otokom lutkovno in marionetno gledališče približali na zabaven način. Izpolnili smo tudi ostale cilje. Otroci so izdelali vsak svojo marioneto, izdelali so sceno in rekvizite ter narisali svoj slikovni scenarij. Če upoštevamo, da je pri izdelavi marionet potrebna manjša pomoč, potem lahko potrdimo H1, *otroci bodo z minimalno pomočjo odraslega izdelali svojo preprosto marioneto*. Na podlagi vseh srečanj lahko potrdimo tudi H2, ki se glasi: *otroci lahko skozi kreativni proces izdelajo in usvojijo gledališke komponente: lutka, scena, scenarij in predstava*. Otroci so od prvega dne začeli spoznavati in usvajati pomembne gledališke prvine. Usvojili so lutko,

v tem primeru preprosto marioneto, njeno gibanje in vživljanje vanjo, spoznali so sceno, izdelali svoje rekvizite za svojo lutkovno predstavo, izmislili so si svoj scenarij, ga slikovno prikazali ter kot končni rezultat pripravili predstavo, ki so jo pogumno zaigrali pred publiko. Potrdimo lahko tudi H3, ki se glasi: *otroci lahko skozi skupinski kreativni proces usvojijo gledališke komponente; vživljanje marionete in njeno animacijo*. To so dokazali na zadnjem srečanju, ko so pred občinstvom zaigrali predstavo. Ovržemo pa lahko H4, ki se glasi: *otroci pri sedmih letih ne bodo delovali kot usklajeni tim*. Otroke je priprava lutkovne predstave zelo spodbudila za delo v timu. Pri reševanju preprirov in nestrinjanj so vedno prišli na neko skupno pot, v okviru katere so skupaj sodelovali ter dosegali skupne cilje. S spodbujanjem in usmerjanjem k reševanju konfliktov smo otroke usmerjali h kompromisom in dosegla, da so uživali v vseh srečanjih, sodelovali in se učili strpnosti. Tako smo na lutkovnih srečanjih poskrbeli za celosten razvoj otrok. Telesno in gibalno so bili aktivni skozi kreativen proces ustvarjanja lutk, scene, scenarija in vodenja marionete. Kognitivno, ko so si izmišljali svoji zgodbi za prdstavi ter pri pogovorih o lutkovnem gledališču in njegovih prvinah. Čustveno in socialno pa so napredovali v skupinah, reševali spore, delali kompromise ter skupaj delili odgovornost za predstavo in lepe trenutke povezanosti in uspeha.

8 ZAKLJUČNE MISLI

Prevladujočemu mnenju navkljub, da je marioneta pretežka tehnika za delo z otroki, smo z marionetnimi lutkami izvedli uspešen lutkovni projekt. Otroke smo vodili skozi celoten projekt tako, da so ugotovili, da je nekaj, kar je lahko videti zapleteno, v resnici lahko izvedljivo in predvsem zabavno. Če bi se morali tega dela lotiti ponovno, bi vse z veseljem ponovili. Upoštevali bi pomanjkljivosti, ki smo jih ugotovili tekom izvajanja projekta, ter mogoče dodali še kakšno srečanje. Vse izziva željne učitelje in učiteljice spodbujamo, da ta projekt preizkusijo tudi sami. Marionete lahko uporabljajo pri različnih predmetih. Preko lutkovne igre lahko snov učenci predstavijo tako, da hkrati z novimi vsebinami in veščinami seznanijo tudi ostale učence. Tako bi lahko otroci druge otroke z lutko preko zgodbe naučili na primer štetja ali abecede. Uporaba lutk je lahko zelo lepa izkušnja, če jo poznaš in veš, kako vse jo lahko uporabiš.

9 LITERATURA IN VIRI

- Ahačič D. (1977). *Gledališka vzgoja*. Del 1, izhodišča in cilji: priročnik. Ljubljana: Univerzum.
- Bastašič, Z. (1990). *Lutka ima i srce i pamet*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatska.
- Borota, B., Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Pedagoška fakulteta.
- Brezničar S., Šušterčič M., Vižintin B., Oven P., Petrovčič M. (2014). *Izdelava lutke, lutka in lutkovna igra kot terapevtski in didaktični pripomoček*: priročnik. Maribor: Kulturno umetniško društvo Moment.
- Papalia E. D., Wendkos Olds S., Duskin Feldman R., (2003) *Otrokov svet*; Ljubljana: Educy.
- Golub, Z. (2013). *Šolsko lutkovno gledališče z zbirko lutkovnih igric*. Nova Gorica: Založba Educa
- Korošec, H. (2015). *Lutka in socialni odnosi v vrtcu*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H., Majaron E. (ur.) (2002). *Lutka iz vrtca v šolo*. Zbornik prispevkov iz teorije in prakse. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Lainšček, F., Javanovič, S. (1994). *Za lutkovno in otroško gledališče – dramaturški in režijski napotki*. Murska Sobota: Klar.
- Marjanovič Umek, L., Zupančič M. (2006). *Psihologija otroške igre: od rojstva do vstopa v šolo*. Znanstvena monografija. Ljubljana; Biografika Bori.
- Ministrstvo za zdravje in šport: *Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo
- SSKJ (2014). *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, elektronski vir. Ljubljana: Založba ZRC, Znanstvenoraziskovalni center SAZU.
- Varl B. (1995). *Lutke na nitkah*. Šentilj: Aristej
- Zorc D. (2010). *Preproste predstave*: priročnik. Grosuplje: Schworz.
- Zurc J. (2008). *Biti najboljši: pomen gibalne aktivnosti za otrokov razvoj in šolsko uspešnost*. Radovljica: Didakta.
- Župančič, Benčič, M. (2009). *O lutkama i Lutkarstvu*. Zagreb: Leykam international.